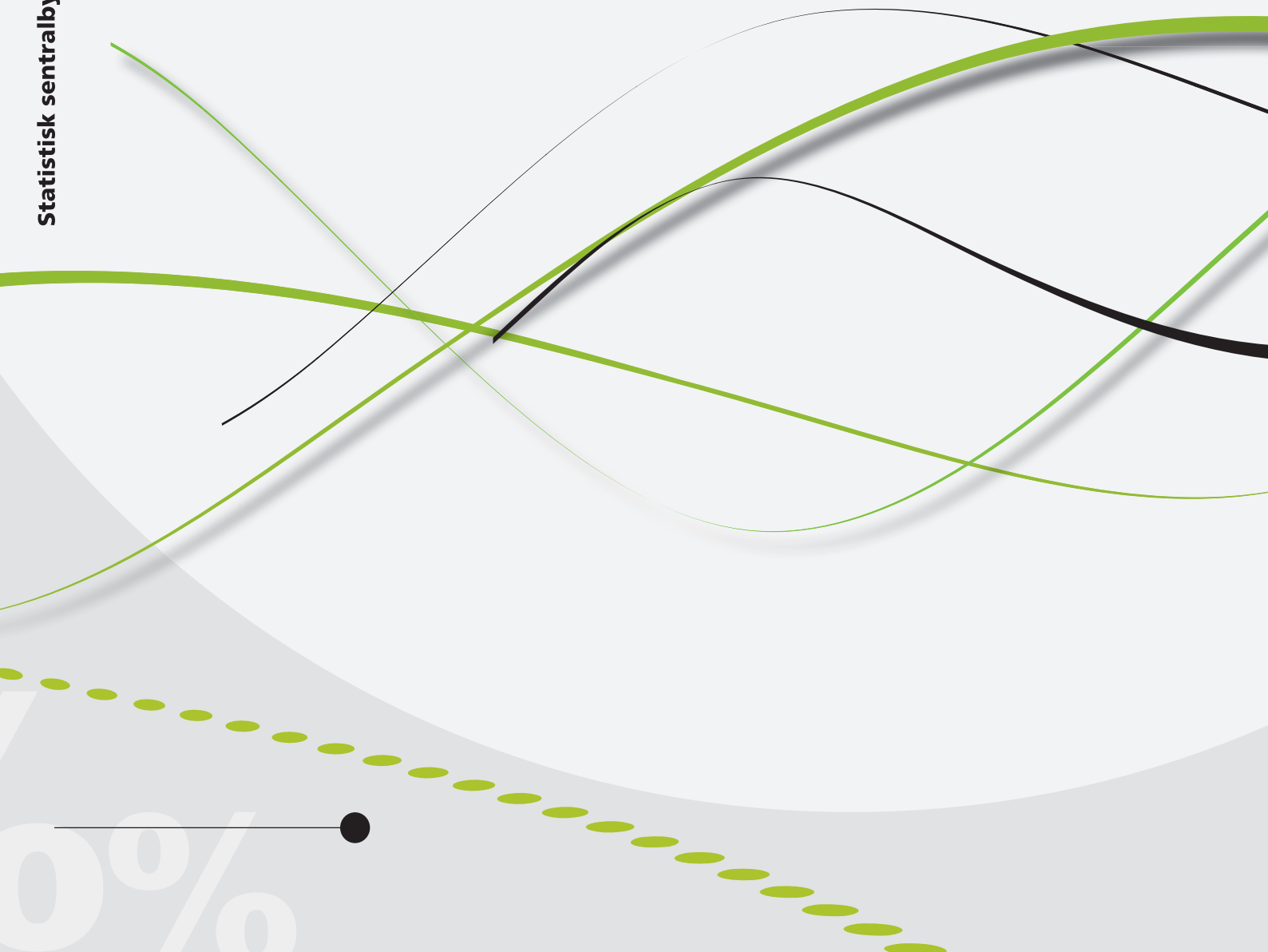

Silje Vatne Pettersen

Overgang til norsk statsborgerskap 1977-2011

Silje Vatne Pettersen

Overgang til norsk statsborgerskap 1977-2011

Rapporter

I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	..
Publisert november 2012	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8499-1 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8500-4 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: 02.02	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Dette er den første rapporten hvor Statistisk sentralbyrå (SSB) ser særskilt på overgangen til norsk statsborgerskap og omfanget av norsk statsborgerskap blant innvandrere bosatt i Norge.

Rapporten inneholder viktig basiskunnskap om overgangen til norsk statsborgerskap i perioden 1977-2011, og vil kunne fungere som et bakteppe for videre analyser på området. Statistisk sentralbyrå publiserer årlig statistikk over overgang til norsk statsborgerskap (www.ssb.no/emner/02/02/statsborger/). Denne rapporten går langt ut over dette og det som ellers er tilgjengelig gjennom Statistikkbanken i Statistisk sentralbyrå.

Flere har bidratt til rapporten. Silje Vatne Pettersen har skrevet rapporten og gjort datakjøringer som danner grunnlaget for tabeller og figurer. Kåre Vassenden har tilrettelagt dataene for analyser. Takk til Kåre Vassenden, Lars Østby og Toril Sandnes for gode innspill og råd. Takk også til Marit Berger Gundersen og Marit Vågdal som har redigert rapporten.

Prosjektstøtte: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Statistisk sentralbyrå, 23. oktober 2012

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Antallet overganger til norsk statsborgerskap har økt kraftig i perioden 1977 til 2011, men med flere toppe i løpet av perioden. I 1977 var det 2 200 overganger til norsk statsborgerskap, mens det i 2011 var 14 300. Økningen i antallet overganger har sammenheng med den generelle økningen i innvandringen til Norge, mens svingningene i stor grad kan forklares med store flykningstrømmer i enkelte perioder. I tillegg ser vi at den årlige utviklingen i antallet overganger til norsk statsborgerskap i stor grad følger utviklingen for innvandrede med utenlandsk statsborgerskap 7 til 10 år tidligere. Dette har sammenheng med det generelle botidskravet som gjelder ved søknad om norsk statsborgerskap.

Det er hovedsakelig flyktninger og familieinnvandrede fra land i Asia, Afrika og Øst-Europa som bytter til norsk statsborgerskap. I tillegg kommer tidligere arbeidsinnvandrere som har bodd lenge i Norge, slik som personer fra Pakistan og Tyrkia.

Blant alle innvandrere bosatt i Norge i 2011, og som har vært bosatt i minst 7 år, er det i alt 63 prosent som har byttet til norsk statsborgerskap. Blant flyktninger og innvandrere fra Afrika og Asia med Tyrkia har over 80 prosent byttet, mens det gjelder 69 prosent av bosatte fra Øst-Europa. Lavest andel finner vi blant innvandrere fra Vest-Europa, Nord-Amerika, Oseania og Norden (19-25 prosent), og arbeidsinnvandrere som har kommet etter 1989, der kun 13 prosent av de som kan bytte har gjort det.

Innvandrere som kom til Norge i løpet av perioden 1994-2002, særlig fra Asia og Øst-Europa, har i mindre grad tatt norsk statsborgerskap enn dem som kom i tiåret tidligere. Unntaket er "hoppet" for dem som kom i 1999 og på begynnelsen av 1990-tallet; det vil si at mange østeuropeere som kom til Norge i forbindelsen med urolighetene på Balkan disse årene, har tatt norsk statsborgerskap.

Det tar i snitt 7.6 år fra innvandring til bytte til norsk statsborgerskap. Kortest botid før bytte har tidligere afrikanske statsborgere på om lag 7 år, og statsløse som i snitt får norsk statsborgerskap etter 4 år i Norge. Personer fra Asia og Øst-Europa venter litt over 7 år, mens innvandrere med forrige statsborgerskap fra Nord-Amerika og Oseania venter lengst med å bytte til norsk statsborgerskap, i snitt 12 og 10 år for henholdsvis kvinner og menn.

Naturaliseringsraten er i denne rapporten definert som antallet årlige overganger til norsk statsborgerskap per 100 bosatte innvandrere med utenlandsk statsborgerskap og minst 7 år botid. I 2011 var det 7 av 100 som tok norsk statsborgerskap. Naturaliseringsraten sier noe om andelen av dem som ett gitt år kan ta norsk statsborgerskap som faktisk har gjort det dette året. Vi finner relativt store svingninger i raten i takt med innvandringsmønsteret 7-10 år tidligere, men generelt kan vi si at raten steg fra et bunnivå på 1980-tallet til en topp på midten av 1990-tallet (13 i 1996), for så å synke igjen til dagens nivå. Den nye statsborgerskapsloven gir seg utslag i en lavere rate i 2008 sammenlignet med de tre foregående årene, og siden da har raten steget med kun ett prosentpoeng.

Blant dem som tilfredsstiller botidskravet er det personer fra Afrika, og særlig kvinner, som har høyest tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap når de har muligheten til det. Nest høyeste rate finner vi blant personer fra Asia inklusive Tyrkia. Deretter følger personer fra Øst-Europa og Sør- og Mellom-Amerika. Når vi ser på innvandringsgrunn, er det flyktninger som har høyest rate, og kvinner høyere enn menn.

Lavest rate og gjennomgående lavest tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap i perioden 1977-2011 finner vi blant innvandrere fra Vest-Europa, Norden, Nord-Amerika og Oseania. Nyere ikke-nordiske arbeidsinnvandrere har svært lav rate sammenlignet med innvandrere som har kommet av andre årsaker etter 1989.

Abstract

The number of acquisitions of Norwegian citizenship has increased in the period 1977-2011, with several peaks in the period. In 1977 there were 2 200 acquisitions, while there were 14 300 in 2011. The increase is related to the general rise in immigration to Norway, while the peaks are related to the inflow of refugee groups in certain time periods. In addition, the pattern of acquisitions follows the immigration pattern of those with foreign citizenship 7 to 10 years earlier. This is due to the residence requirement in the Norwegian Nationality Act.

Refugees and family migrants from countries in Asia, Africa and Eastern Europe are among the largest groups acquiring Norwegian citizenship, in addition to labour migrants who have lived in Norway for a long time, such as those from Pakistan and Turkey.

Among immigrant residents who have lived in Norway for at least 7 years in 2011, a total of 63 per cent have Norwegian citizenship. Among refugees and immigrants from Africa and Asia including Turkey, the share is 80 per cent, while 69 per cent of those from Eastern Europe have Norwegian citizenship. The lowest share is found among immigrants from Western Europe, North-America, Oceania and the Nordic countries (19-25 per cent), and labour migrants who have arrived after 1989 (13 per cent).

Immigrants who arrived in Norway in the period 1994-2002, particularly from Asia and Eastern-Europe, are found to be less inclined to acquire Norwegian citizenship than those who arrived in the preceding decade. However, immigrants arriving from the unrest in the Balkans in the beginning of the 1990's and in 1999 are the exception as very many of these have acquired Norwegian citizenship.

On average, time from immigration to acquisition of Norwegian citizenship is 7,6 years. The stateless and immigrants from Africa on average acquire Norwegian citizenship after 4 and 7 years respectively. Immigrants from Asia and Eastern-Europe acquire Norwegian citizenship on average after a little more than 7 years, while those from North-America and Oceania wait on average 12 and 10 years for women and men respectively.

In this report, the naturalization rate is defined as the annual number of acquisitions per 100 immigrants who have resided in Norway for at least 7 years with a foreign citizenship. In 2011, the naturalization rate was 7 per cent. The naturalization rate gives an indication of the acquisition of Norwegian citizenship among those who are eligible a given year. We find relatively large variations related to the immigration pattern 7 to 10 year earlier, but in general the rate increased from a low in the 1980's to a high in the mid 1990's (13 per cent in 1996). It then declined to today's rate. The low rate in 2008 compared to the previous years is likely due to the new language requirements in the Norwegian Nationality Act. Since 2008, the rate has only increased by one percentage point.

Immigrants from Africa who have resided in Norway for 7 years, and women in particular, are among those with the highest naturalization rate. The second highest rate is found among those from Asia including Turkey, followed by former Eastern Europeans and those from South- and Central-America. Immigrants from Western-Europe, the Nordic countries, North-America and Oceania have the lowest naturalization rates throughout the period 1977-2011. The rate also varies by reason for immigration in the period 1990-2011, as refugees have the highest rate and non-Nordic labour migrants the lowest.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
2. Statsborgerloven	8
3. Datagrunnlaget	9
4. Definisjoner	10
5. Registrerte overganger til nytt statsborgerskap	13
6. Overgang til norsk statsborgerskap	14
6.1. Innvandringsbakgrunn	15
6.2. Norskfødte med innvandrerforeldre	15
6.3. Forrige statsborgerskap	17
6.4. Forskjellen mellom kvinner og menn	19
6.5. Innvandringsgrunn	21
7. Naturaliseringsraten	23
7.1. Naturaliseringsraten etter landbakgrunn.....	24
7.2. Naturaliseringsraten for enkeltland	26
7.3. Naturaliseringsraten etter kjønn.....	28
7.4. Naturaliseringsraten etter innvandringsgrunn	29
7.5. Botid ved naturalisering	30
7.6. Betydningen av kohort.....	34
7.7. Norge sammenlignet med andre land.....	35
8. Utvandring etter oppnådd norsk statsborgerskap	37
9. Hvor vanlig er det at innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har norsk statsborgerskap?	37
9.1. Forskjellen mellom kvinner og menn	39
9.2. Landbakgrunn.....	39
9.3. Innvandringsgrunn.....	41
10. Hvorfor søke norsk statsborgerskap?	42
10.1. Årsaker fra Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005-2006	42
10.1.1. Praktiske grunner til å søke om norsk statsborgerskap.....	42
10.1.2. ... fordi de ønsker fulle rettigheter og plikter i Norge	43
10.1.3. Årsaker til ikke å ønske norsk statsborgerskap	43
10.1.4. Dobbelt statsborgerskap er relativt vanlig	44
10.1.5. Halvparten vil søke om norsk statsborgerskap hvis de får beholde sitt opprinnelige	45
11. Oppsummering	46
Referanser	48
Vedlegg A: Vedleggstabeller	49
Figurregister	54
Tabellregister	55

1. Innledning

Norsk statsborgerskap gir en ubetinget rett til opphold og arbeid i Norge, og er avgjørende for muligheten til å delta i og påvirke sentrale demokratiske beslutningsprosesser i samfunnet. Retten til å stemme ved stortingsvalg og muligheten til å bli valgt inn som stortingsrepresentant gjelder kun for norske borgere (Ot.prp. nr. 41 2004-2005). Visse offentlige stillinger og verv innen blant annet retts-, politi- og fengselsvesenet og utenriksstjenesten er også forbeholdt norske statsborgere. I tillegg gir statsborgerskapet rett til norsk pass og beskyttelse av norske myndigheter i utlandet. Men norsk statsborgerskap innebærer også visse plikter, slik som å avtjene militærtjeneste i Norge.

I tillegg synes det opplagt at den tryggheten norsk statsborgerskap gir gjennom varig beskyttelse og en garanti mot utvisning til andre land, er av stor betydning for innvandrere som er kommet til Norge på grunn av flukt og vanskelige kår i opprinnelseslandet. Videre er det naturlig at innvandrere som har bodd i Norge en stund og eventuelt har opparbeidet en samfunnsmessig og kulturell tilknytning til Norge, ønsker å delta i det norske samfunnet på lik linje med norske statsborgere. Men det å skifte statsborgerskap kan også være et vanskelig og emosjonelt valg ettersom det i de fleste tilfeller innebærer et krav om løsning fra det opprinnelige statsborgerskapet. For personer som er sterkt tilknyttet opprinnelseslandet og eventuelt vurderer å reetablere seg der, vil det antagelig være mindre viktig å søke norsk statsborgerskap.

Formålet med denne rapporten er å imøtekomme mangelen på empiri og å gjennomføre en oppdatert beskrivelse av overgangen til norsk statsborgerskap de siste 35 årene ved hjelp av tilgjengelig registerdata. Rapporten inneholder viktig basis kunnskap om overgangen til norsk statsborgerskap i perioden 1977-2011, og vil derfor fungere som et bakteppe for videre analyser på området.

Statistisk sentralbyrå publiserer årlig statistikk fra 1977 over overgang til norsk statsborgerskap (www.ssb.no/emner/02/02/statsborger/), og i 1997 ble overgangene beskrevet i Statistiske Analyser (Vassenden 1997). Denne rapporten går langt ut over dette og det som ellers er tilgjengelig gjennom Statistikkbanken i Statistisk sentralbyrå.

Rapporten innleder med en oversikt over det norske lovverket, en beskrivelse av datagrunnlaget og definisjoner på variabler og begreper brukt i rapporten. Rapporten gir så en oversikt over alle registrerte overganger til nytt statsborgerskap (kapittel 5), og omtaler deretter antallet årlige overganger til norsk statsborgerskap i perioden 1977-2011 (kapittel 6). Tilbøyeligheten til å ta norsk statsborgerskap, det vil si den årlige andelen som tar norsk statsborgerskap blant innvandrere med minst 7 års botid i Norge (naturaliseringsraten) i perioden 1977-2011 diskuteres i kapittel 7, mens kapittel 9 viser omfanget av norsk statsborgerskap blant innvandrere i Norge i samme periode. Avslutningsvis vises resultater fra en tidligere analyse av Leveårsundersøkelsen 2005/2006, om årsaker til å søke eller ikke søke norsk statsborgerskap (kapittel 10).

Rapporten inneholder figurer, tabeller og kommenterende tekst som beskriver overgang til norsk statsborgerskap etter innvandringsbakgrunn, kjønn, verdensregioner, noen enkeltland, innvandringsgrunn, botid, innvandringskohorter og utvandring. Vi viser også en grov sammenligning av overganger til vertslandets statsborgerskap for land i Norden siden 2000. Rapporten er av deskriptiv art, og viser ikke multivariate sammenhenger.

2. Statsborgerloven

Bestemmelsene om norsk statsborgerskap er nedfelt i LOV 2005-06-10 nr 51: Lov om norsk statsborgerskap, også omtalt som Statsborgerloven. Loven av 2005 trådte i kraft 1. september 2006. Før dette var det loven fra 1950, med påfølgende endringer, som gjaldt. I følge Statsborgerloven kan norsk statsborgerskap erverves ved fødsel, ved adopsjon, etter melding eller etter søknad. Det å bli født på norsk territorium gir i seg selv ikke rett til norsk statsborgerskap. For å erverve norsk statsborgerskap ved fødsel, må en av foreldrene være norsk statsborger (ius sanguinis prinsippet). Hovedregelen om erverv etter søknad er at enhver har rett til å bli norsk statsborger dersom vedkommende på vedtakstidspunktet fyller kravene i Statsborgerloven, og hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn ikke taler mot.

Personer som ikke har foreldre med norsk statsborgerskap kan som hovedregel søke om norsk statsborgerskap dersom søkeren har bosettingstillatelse og har vært bosatt i Norge de siste syv av ti årene og har til hensikt å fortsatt bo i Norge. Søkeren må være over 12 år. I tillegg er det krav om at identiteten er dokumentert og klarlagt, og at søkeren ikke har vært straffedømt eller dømt til tvungent psykisk helsevern eller tvungen psykisk omsorg.

Det er reduserte krav til oppholdstid i Norge for enkelte grupper.

- Personer som er kommet til Norge før fylte 18 år: Krav om 5 års oppholdstid i landet.
- Personer gift med norsk borger og har felles bopel med ektefellen: For disse er kravet til oppholdstid at tid i riket og tid som gift med norsk borger til sammen må utgjøre minst 7 år. Oppholdstid og tid som gift med norsk statsborger kan opptjenes samtidig. Kravet til bosettingstillatelse innebærer i praksis at minst tre år må være tilbrakt i Norge. Reglene gjelder tilsvarende for registrerte partnere og for samboere.
- Nordiske statsborgere: Krav om to års sammenhengende oppholdstid.
- Tidligere norske statsborgere: Krav om to års sammenhengende oppholdstid.
- Statsløse: Krav om tre års sammenhengende oppholdstid.
- Barn av foreldre som er eller blir norske, må ha oppholdt seg i riket i sammenhengende to år.
- Barn som adopteres av en norsk statsborger, blir norsk statsborger ved adopsjonen dersom
- barnet er under 18 år på adopsjonstidspunktet og adopsjonsbevillingen er gitt av norsk myndighet i medhold av adopsjonsloven, eller barnet er adoptert ved utenlandsk adopsjon som godkjennes av norske myndigheter. (Se mer informasjon på Utlendingsdirektoratets nettsider: <http://www.udi.no/Sentraletema/Statsborgerskap/Statsborgerskap-for-barn/Statsborgerskap-ved-adopsjon/>).

Den som søker om norsk statsborgerskap må i tillegg løses fra sitt forrige statsborgerskap. Dette skyldes at loven bygger på prinsippet om ett statsborgerskap (Ot.prp. nr. 41 (2004-2005)). Det er kun i tilfeller der det er umulig, urimelig vanskelig eller tyngende å bli løst fra forrige statsborgerskap det dispenseres fra løsningskravet. Som vi skal se i kapittel 10.1.4, er det en god del som har beholdt sitt utenlandske statsborgerskap ved overgang til det norske, hovedsakelig fordi Utlendingsdirektoratet har gjort unntak fra kravet om løsning fra forrige statsborgerskap.

Den nye loven av 2005 er forskjellig fra den tidligere loven på enkelte områder, men hovedprinsippene om at én av foreldrene må være norsk statsborger (ius sanguinis), ett statsborgerskap og kravet om 7 års botid er det samme. Men i følge gammel lov måtte søkeren ha oppholdt seg i Norge *sammenhengende* 7 år, og barn fikk ikke norsk statsborgerskap automatisk etter norsk far dersom foreldrene ikke var gift.

Den nye loven fra 2005 innførte også et nytt krav sammenlignet med loven fra 1950. Søkere må ha gjennomført 250 timer norskundervisning og 50 timer samfunnsfagsundervisning, eller ha dokumentert tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. Dette gjelder søknader som er fremmet etter 1. september 2008 for personer mellom 18 og 55 år.

I følge Utlendingsdirektoratet (2012) er kravet om botid i Norge den vanligste grunnen til avslag på søknaden om norsk statsborgerskap. I tillegg er kravet om klarlagt identitet og om norskkunnskaper viktige årsaker til avslag.

For mer informasjon om Statsborgerloven, se <http://www.lovdata.no/all/hl-20050610-051.html>

eller

Utlendingsdirektoratets internettsider: <http://www.udi.no/Sentrale-tema/Statsborgerskap/>

For mer informasjon om endringene i den nye statsborgerloven, se Utlendingsdirektoratets eget informasjonsskriv: <http://www.udi.no/upload/Pub/FaktaArk/FaktaarkSTBendringerNorsk.pdf>

3. Datagrunnlaget

Det er ikke gjort noen egen datainnsamling i forkant av denne rapporten. Rapporten baserer seg dels på eksisterende statistikk hentet fra Statistisk sentralbyrås Statistikkbank og dels på individdata fra Statistisk sentralbyrås registre. Individdataene er spesialkjørt for dette prosjektet. I kapittel 7.7 benyttes også offisielle tall fra de nordiske nasjonale statistikkbyråene sammenstilt av OECD (2011).

De opprinnelige datakildene for denne rapporten er Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikkssystem (Besys) som er basert på Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen (UDB) i Utlendingsdirektoratet (UDI). Folkeregisteret får informasjon fra kopier av statsborgerbrevene som Utlendingsdirektoratet utsteder. I tillegg blir en person tildelt norsk statsborgerskap i folkeregisteret når det ved rettinger av foreldreopplysninger blir klart at vedkommende har minst én forelder med norsk statsborgerskap (Statistisk sentralbyrå 2012). I tillegg utfører SSB kontroller for statistiske formål.

Statistikk over overgang til norsk statsborgerskap er publisert som del av befolkningsstatistikken og tilgjengelig for hvert år fra og med 1977. I denne rapporten viser vi årlige overganger til norsk statsborgerskap og andel med norsk statsborgerskap hvert år i perioden 1977-2011. Statistikk som inkluderer innvandringsgrunn er tilgjengelig kun for perioden 1990-2011.

Det statistiske materialet omfatter innvilgede norske statsborgerskap til personer som er registrert bosatt i Norge. I folkeregisteret registreres overganger til norsk statsborgerskap som en hendelse. Det vil si at én person kan ha fått norsk statsborgerskap ved flere tilfeller, det vil si ulike år. Dette gjelder dette svært få, og i denne rapporten sidestiller vi antallet *overganger* med antallet *personer* som har fått norsk statsborgerskap hvert år. Det er altså én hendelse per person i datagrunnlaget for denne rapporten, og det er den siste registrerte endringen som gjelder.

Forsinkede meldinger i folkeregistreringen er i statistikken blitt behandlet på ulik måte over tid. En forsinket melding om overgang til norsk statsborgerskap er en som ikke er sendt folkeregisteret tidnok til å bli tatt med i statistikken for det kalenderåret hendelsen fant sted. Statistikken for årene fra og med 2002 omfatter overganger til norsk statsborgerskap som faktisk fant sted i hvert av årene, i tillegg

til alle forsinkede meldinger. Før 2002 er forsinkede meldinger med bare fra fjor-året, og i tiden før 1991 ble ingen forsinkede meldinger tatt med.

En del feil ved innsamling, bearbeiding og analyse av dataene er unngåelig. Det kan være kodefeil, revisjonsfeil, feil i programmeringen, feil i datakjøring osv. Det er utført et betydelig arbeid for å minimalisere feil i produksjonen og analysen av statistikken.

Det er noe avvik mellom SSBs offisielle tall på årlige overganger til norsk statsborgerskap og tall fra datagrunnlaget for deler av denne rapporten (Tabell 3.1). Avvikene skyldes i all hovedsak bearbeiding, korrigering og tilrettelegging av data for analytiske formål etter at den offisielle statistikken er publisert.

Utlendingsdirektoratet publiserer også egen statistikk over innvilgede statsborgerskap. Tall for 2011 viser et avvik på drøyt 300 personer, mens det tidligere år har vært større avvik mellom UDIs og SSBs tall. Det skyldes forsinkede meldinger, korreksjoner eller avvik i klassifisering av personer med forrige statsborgerskap fra særlig de nye statene på Balkan, i tillegg til innvirkningen fra farskapsmeldinger.

Tabell 3.1. Antall overganger til norsk statsborgerskap etter kilde. 1977-2011

	Offisielle tall	Rapport
Totalt	250 808	250 414
1977	2 213	2 210
1978	2 501	2 480
1979	2 242	2 252
1980	2 680	2 687
1981	2 441	2 452
1982	3 095	3 108
1983	1 754	1 776
1984	2 798	2 812
1985	2 851	2 944
1986	2 486	2 592
1987	2 370	2 428
1988	3 364	3 492
1989	4 622	4 640
1990	4 757	4 830
1991	5 055	5 165
1992	5 132	5 232
1993	5 538	5 705
1994	8 778	8 620
1995	11 778	12 018
1996	12 237	12 348
1997	12 037	12 168
1998	9 244	9 243
1999	7 988	7 867
2000	9 517	9 385
2001	10 838	10 723
2002	9 041	9 086
2003	7 867	7 743
2004	8 154	7 982
2005	12 655	12 573
2006	11 955	11 862
2007	14 877	14 624
2008	10 312	10 080
2009	11 442	11 283
2010	11 903	11 645
2011	14 286	14 359

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4. Definisjoner

Bosatte er de som regnes som bosatt i Norge, fastlagt i lov om folkeregistreringen av 16. januar 1970. Forskriftene til loven er blitt endret flere ganger, sist med virkning fra 1. februar 1998. Se for øvrig avsnittet om *bosatt* i ”Om statistikken”: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/folkemengde/>.

Botid er definert som tiden mellom første oppholdsdato i Norge og fram til referansedato. Referansedato kan også være tidspunkt for utvandring eller død. Ved beregning av botiden tas det ikke hensyn til eventuelle utenlandsopphold i løpet av perioden.

Flyktninger er personer som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Gruppering av personer etter innvandringsbakgrunn

- **Innvandrere** er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og som på et tidspunkt har innvandret til Norge. Definisjonen er uavhengig av statsborgerskap. Adopterte regnes ikke som innvandrere i statistikken.
- **Norskfødte med innvandrerforeldre** er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Det å bli født i Norge gir i seg selv ikke rett til norsk statsborgerskap. Norskfødte kan dermed ha utenlandsk statsborgerskap. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre.
- **Annen innvandrerbakgrunn:** Utenlandsfødte med én norskfødt forelder, norskfødte med én utenlandsfødt forelder, og utenlandsfødte med to norskfødte foreldre (inkluderer utenlandsadopterte).
- **Personer uten innvandrerbakgrunn** vil si den øvrige befolkningen.

Kohort referer her til innvandringskohorter, det vil si personer som kom til Norge samme år. Vi følger disse personene over tid, og ser om de har en annen naturaliseringsadferd enn andre kohorter.

Landbakgrunn er for innvandrere eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland - og hvis det er forskjellig, mors fødeland.

Innvandring er registrert flytting til Norge fra andre land. Ved flytting til Norge gjelder meldeplikten til folkeregisteret for alle personer som har til hensikt å oppholde seg her i minst 6 måneder, også for norske statsborgere og personer som tidligere har bodd i Norge. Personer som oppholder seg i Norge uten lovlig oppholdsgrunnlag, eller er i Norge på korttidsopphold, er ikke med i datagrunnlaget. Se for øvrig informasjon om innvandringsstatistikken under "Om statistikken": <http://www.ssb.no/emner/02/02/20/innvutv/> .

Innvandringsgrunn vises for dem som selv har innvandret til Norge. Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene flukt, familie (gjenforening og etablering), arbeid og utdanning, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2012 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet. Se for øvrig informasjon om innvandringsgrunn under "Om statistikken": <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/> .

Naturalisering er en mye brukt internasjonal betegnelse på overgang til et annet statsborgerskap ved *søknad*. Som nevnt i kapittel 2 kan norsk statsborgerskap *erhverves*¹ på ulike måter; fødsel, adopsjon, melding eller søknad. Naturalisering refe-

¹ På engelsk benyttes uttrykket "acquisition of citizenship", hvor "naturalization" er erverv av statsborgerskap etter søknad. Begrepene brukes blant annet av Eurostat, OECD og FN, i tillegg til internasjonal litteratur på området.

rerer til prosessen hvor personer med utenlandsk statsborgerskap aktivt søker vertslandets statsborgerskap. I norsk sammenheng betyr det at personer med utenlandsk statsborgerskap som i følge Statsborgerlovens bestemmelser kvalifiserer til norsk statsborgerskap, søker om dette og får innvilget søknaden. Statistisk sentralbyrå benytter begrepet **overgang til norsk statsborgerskap** om alle registrerte tildelinger av norsk statsborgerskap, og skiller ikke mellom personer som får norsk statsborgerskap ved naturalisering eller på annen måte.

Naturaliseringsraten er definert som antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Raten beregnes for en **risikopopulasjon**, det vil si middelfolkemengden i en gitt periode. Raten sier noe om hvor stor naturaliseringen er i en gitt tidsperiode i forhold til risikobefolkningens størrelse. I denne rapporten er det i de aller fleste tilfellene lagt til et tilleggskrav om minst 7 års bostid i Norge. Årsaken til dette er at vi da får belyst naturaliseringsadferden til den gruppen som faktisk kan ta norsk statsborgerskap i følge kravene i Statsborgerloven. Generelt vil det si at naturaliseringsraten sier noe om andelen av dem som ett gitt år kan ta norsk statsborgerskap som faktisk har gjort det dette året. I denne rapporten beregnes naturaliseringsraten for innvandrere for alle årene 1977-2011. Rater etter innvandringsgrunn beregnes for tidsperioden 1990-2011.

Statsborgerskap. Europarådskonvensjonen om statsborgerskap av 6. november 1997 definerer statsborgerskap som det rettslige båndet mellom en person og en stat. Dette båndet består av en rekke plikter og rettigheter (se kapittel 2 om den norske Statsborgerloven). En person kan endre statsborgerskap dersom visse krav er innfridd. I Norge kan norsk statsborgerskap erverves ved fødsel, ved adopsjon, etter melding eller søknad. Det å bli født i Norge gir i seg selv ikke rett til norsk statsborgerskap. I denne rapporten forholder vi oss til det sist registrerte statsborgerskapet, og i tilfellene der det har vært en endring, også **forrige (nest siste) statsborgerskap**. SSBs statistikk om personers statsborgerskap bygger på opplysninger om statsborgerskap i folkeregisteret. Se kapittel 3 om datagrunnlaget. Adopterte som får norsk statsborgerskap er med i statistikken over overganger, men ikke der vi selekterer på innvandrere.

Statsløse er personer som ikke anses som borgere av noen stat. Statsløshet har ulike årsaker, slik som diskriminering av minoritetsgrupper i nasjonal statsborgerskapslovgivning, unnlattelse av å definere alle innbyggere som borgere når en stat blir selvstendig og rettslige konflikter mellom stater (UNHCR 2012).

Utvandring er registrert flytting fra Norge til andre land. Ved flytting til utlandet gjelder meldeplikten for alle personer registrert bosatt i Norge, og som har til hensikt å oppholde seg i utlandet i minst 6 måneder, uavhengig av statsborgerskap.

Verdensregioner. Landene grupperes i verdensregioner og følger en tilpasset versjon av Statistisk sentralbyrås standard inndeling. Regionene er Norden unntatt Norge, Vest-Europa² unntatt Norden, Øst-Europa³, Nord-Amerika og Oseania, Afrika, Asia med Tyrkia, og Sør- og Mellom-Amerika. Det skilles ikke mellom land i Øst-Europa innenfor eller utenfor EU. Det skyldes dels at vi i de fleste fremstillinger går langt tilbake i tid da ingen land i Øst-Europa var medlem av EU. I tillegg har svært få av de nyinnvandrede etter EU-utvidelsen mot øst i 2004 rukket å opparbeide seg botidskravet for naturalisering i Norge.

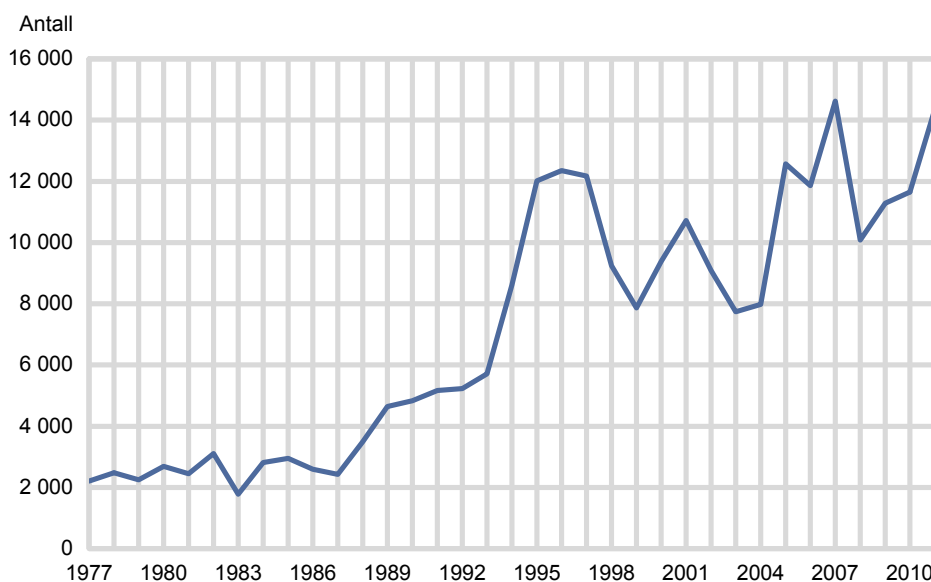
² Vest Europa: Andorra, Belgia, Frankrike, Gibraltar, Guernsey, Hellas, Irland, Italia, Jersey, Kypros, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Man, Monaco, Nederland, Portugal, San Marino, Spania, Storbritannia, Sveits, Tyskland, Vatikanstaten, Østerrike.

³ Øst-Europa: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kosovo, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Montenegro, Polen, Romania, Russland, Serbia, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina, Ungarn.

5. Registrerte overganger til nytt statsborgerskap

Folkeregisteret inneholder alle statsborgerskapsendringer, ikke bare overgang til norsk statsborgerskap, selv om denne i antall er den største. I perioden 1977-2011 var det totalt 250 400 overganger til norsk statsborgerskap, mens det var 3 065 overganger fra norsk til utenlandsk statsborgerskap og 2 329 overganger fra et utenlandsk statsborgerskap til et annet utenlandsk. Det er viktig å huske på at de aller fleste aldri har endret sitt statsborgerskap, men beholder det de er født med.

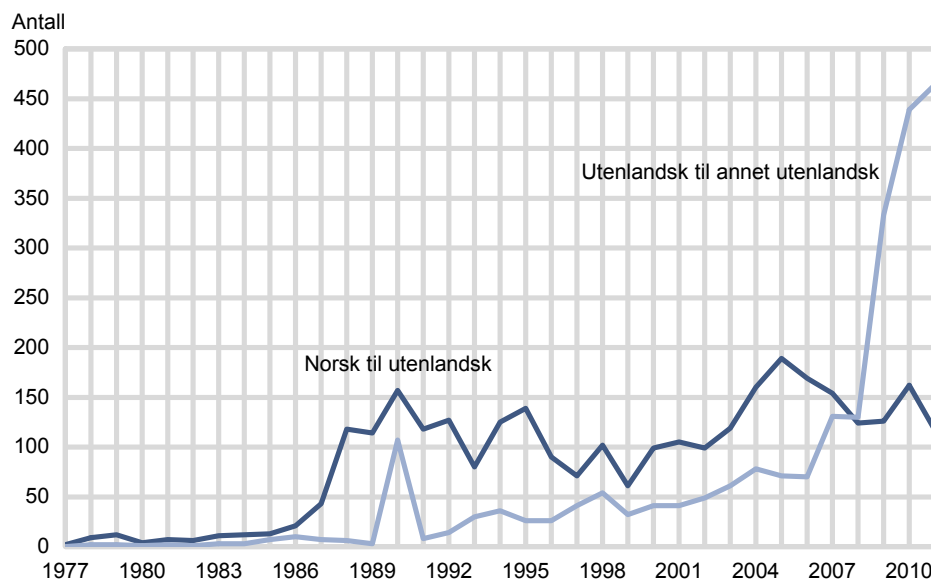
Figur 5.1. Årlig overgang fra utenlandsk til norsk statsborgerskap. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Generelt er det svært få som bytter fra norsk til et annet statsborgerskap (Figur 5.2). Blant dem som byttet, var det nesten halvparten (46 prosent) som tok svensk statsborgerskap, mens nesten en tredjedel (31 prosent) tok dansk statsborgerskap. 77 prosent av overgangene var altså til et annet nordisk statsborgerskap (ikke vist). Deretter følger USA (8 prosent) og Australia (3 prosent).

Figur 5.2. Årlig overgang fra norsk til utenlandsk statsborgerskap, og fra utenlandsk til annet utenlandsk statsborgerskap. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Overgangene fra et utenlandsk til et annet utenlandsk gjelder i stor grad tilfeller der stater er gått i oppløsning og det er etablert nye politisk selvstendige land med tilhørende statsborgerskap, slik som ved sammenslåingen av Øst- og Vest-Tyskland i 1990 og ved oppløsningen av Sovjetunionen og Jugoslavia (Figur 5.2). De fleste registrerte overganger fra et utenlandsk statsborgerskap til et annet forblir derfor innenfor samme verdensregion. Men det er også en del som får et annet nordisk statsborgerskap. Økningen fra 2007 knyttes til den politiske utviklingen på Balkan, for eksempel opprettelsen av Kosovo i 2008.

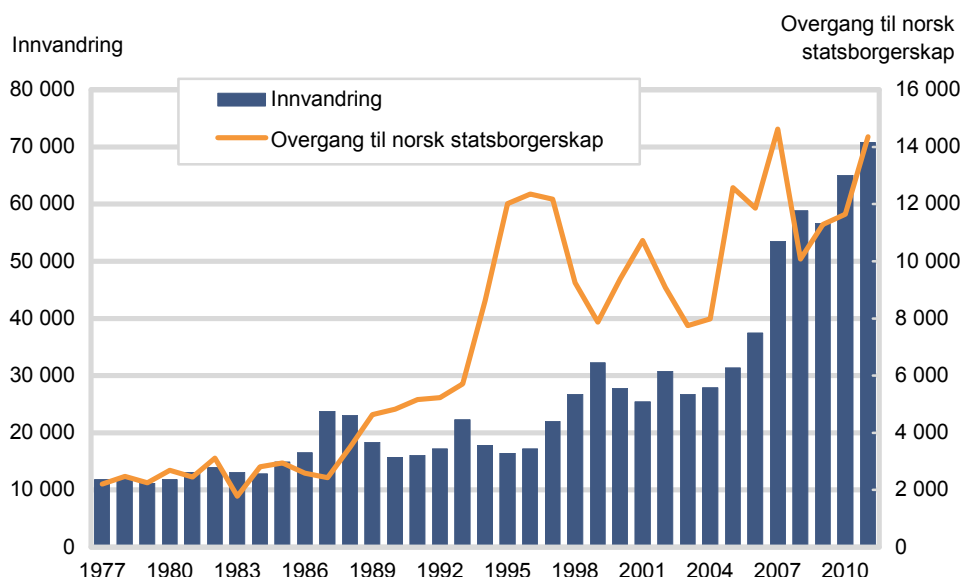
Det er ikke mulig å vise omfanget av det å ha flere enn ett statsborgerskap. Det skyldes at slik informasjon ikke er tilgjengelig i befolkningsregisteret⁴. Hovedregelen er som nevnt i kapittel 2 at den som søker om norsk statsborgerskap må løses fra sitt forrige statsborgerskap. Men det gjøres unntak i tilfeller der dette ikke er mulig, slik vi også fant i Levekårsundersøkelsen beskrevet i kapittel 10.1.4. I noen tilfeller kan det også være en utfordring å håndheve løsningskravet, slik at noen beholder mer enn ett statsborgerskap uten at det er kjent.

6. Overgang til norsk statsborgerskap

I dette kapitlet skal vi se nærmere på antallet som får norsk statsborgerskap hvert år, altså de årlige overgangene til norsk statsborgerskap. Vi viser antall overganger etter innvandringsbakgrunn, forrige statsborgerskap, innvandringsgrunn og kjønn. Overgangene omfatter alle, uansett innvandringsbakgrunn, og det er ikke tatt hensyn til botid i dette kapitlet.

Antallet overganger til norsk statsborgerskap har økt kraftig i perioden 1977 til 2011, med flere toppe og nedganger i løpet av perioden. I 1977 var det 2 200 overganger til norsk statsborgerskap, mens det i 2011 var 14 300 (Figur 6.1). Som vi skal se i dette kapitlet er det hovedsakelig flyktninger og familieinnvandrede fra land i Asia, Afrika og Øst-Europa som bytter til norsk statsborgerskap.

Figur 6.1. Overgang til norsk statsborgerskap og innvandring av utenlandske statsborgere. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Økningen i antallet overganger i perioden 1977-2011 har sammenheng med den generelle økningen i innvandringen til Norge, mens svingningene i stor grad kan

⁴ Folkeregisteret registrerer opplysninger om flere statsborgerskap, men disse blir ikke gjort tilgjengelige.

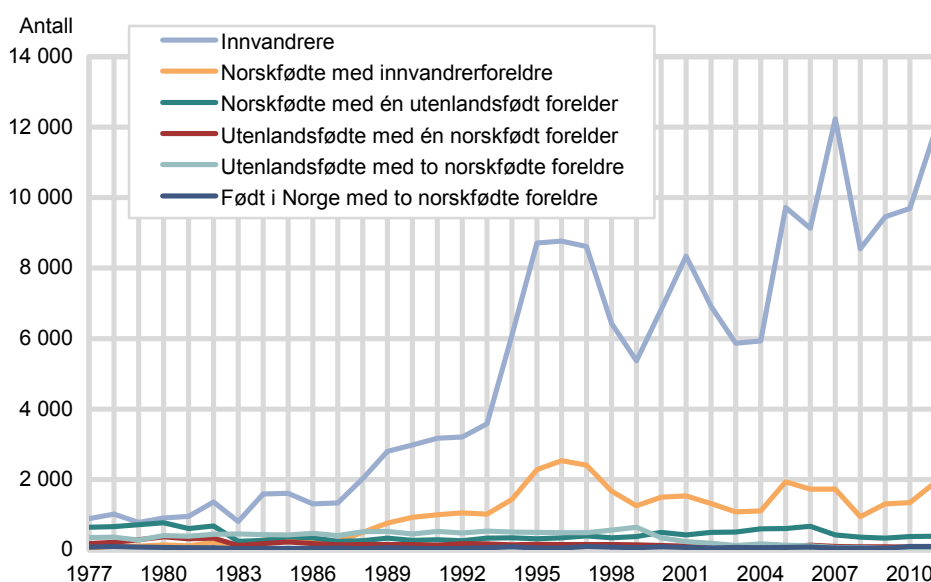
forklares med store flykningestrømmer i enkelte perioder (Figur 6.1). I tillegg ser vi at den årlige utviklingen i antallet overganger til norsk statsborgerskap i stor grad følger utviklingen for innvandrede med utenlandsk statsborgerskap 7 til 10 år tidligere. Dette har sammenheng med det generelle botidskravet som gjelder ved søknad om norsk statsborgerskap (jf. kapittel 2). For eksempel kan økningen i overganger på midten av 1990-tallet knyttes til økningen i innvandringen til Norge i perioden 7 til 10 år tidligere, da det kom mange flyktninger fra blant annet Iran, Sri Lanka og Chile.

Antallet gikk noe ned på slutten av 1990-tallet for så å stige kraftig igjen til en historisk topp i 2007 på 14 900 overganger til norsk statsborgerskap. Økningen i antallet bytter kan blant annet føres tilbake til innvandringen av flyktninger fra Balkan og Irak på slutten av 1990-tallet. I tillegg er det sannsynlig at en del ville sikre seg norsk statsborgerskap før endringene som fulgte med den nye statsborgerloven, særlig det nye kravet om gjennomført norskopplæring fra 1. september 2008. Dette kan også være en viktig årsak til nedgangen i 2008, at færre søkte eller at flere fikk avslag på grunn av at de nye kravene ikke var innfridd. Økningen de siste par årene kan derfor ses på som et etterslep av personer som måtte vente noen år på å innfri de nye kravene, i tillegg til en kraftig økning i innvandringen til Norge fra 2004, hvorav en del innfrir botidskravet i 2011.

6.1. Innvandringsbakgrunn

Det er i all hovedsak innvandrere som får norsk statsborgerskap. I 2011 gjaldt det 83 prosent av alle overganger. Deretter er det norskfødte med to innvandrerforeldre som får norsk statsborgerskap, 13 prosent (Tabell A1). Som vist i Figur 6.2 er det også noen personer født i Norge eller i utlandet med én norskfødt forelder som opprinnelig hadde et utenlandsk statsborgerskap som har fått norsk statsborgerskap, men det er en svært liten andel av totalen. Antallet overganger til norsk statsborgerskap har økt kraftig, og særlig blant innvandrere er det store svingninger i antallet overganger i løpet av perioden. Som antydnet over har det særlig sammenheng med flyktningestrømmene til Norge. Vi kommer tilbake til svingningene i de neste kapitlene.

Figur 6.2. Overgang til norsk statsborgerskap, etter innvandringsbakgrunn. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.2. Norskfødte med innvandrerforeldre

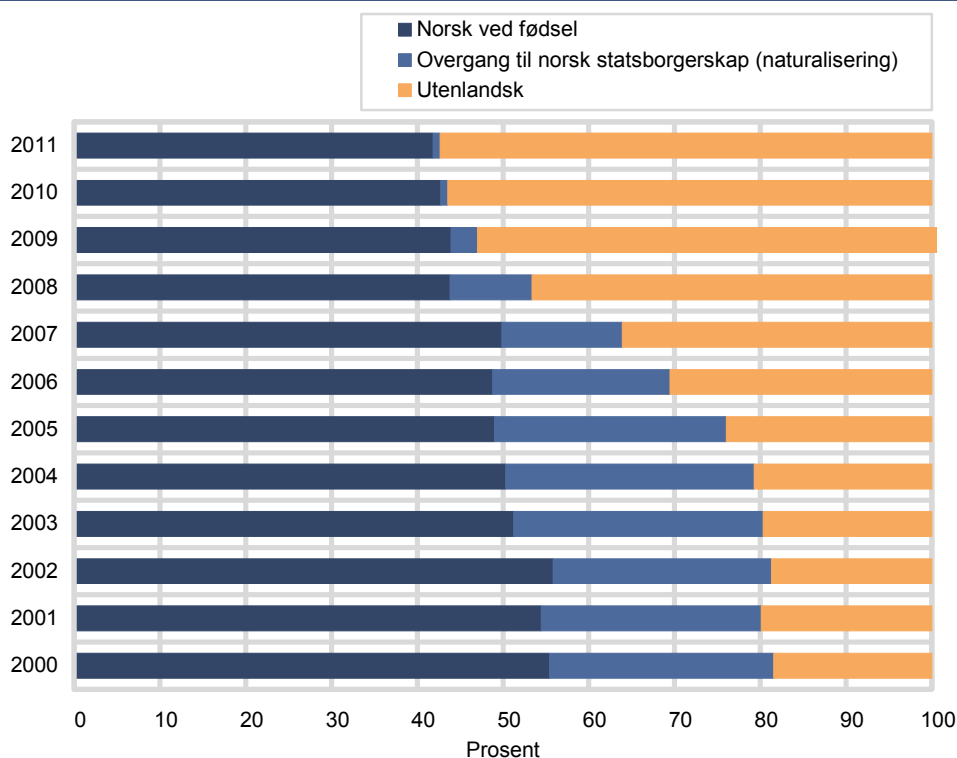
De fleste personer født i Norge har rett til norsk statsborgerskap ved fødselen, selv om det ikke er en automatikk i dette. Som nevnt i kapittel 2 er det ikke slik at det å

bli født på norsk territorium i seg selv gir rett til norsk statsborgerskap. Barn født i Norge med to innvandrerforeldre, kan ta norsk statsborgerskap ved fødselen dersom en av foreldrene er norsk statsborger og de ønsker at barnet skal bli norsk borger. Dersom foreldrene ikke er norske statsborgere, kan barnet ta norsk statsborgerskap samtidig med foreldrene, eller uten krav om foreldrenes samtykke når de er gamle nok.

Antallet i Figur 6.2 inkluderer ikke norskfødte med innvandrerforeldre hvis første statsborgerskapet er det norske, altså tilfeller der en av foreldrene er norsk statsborger og barnet har fått norsk statsborgerskap ved fødselen. Figuren viser kun overganger til norsk statsborgerskap der det faktisk er en overgang, altså at innvandrerforeldre og barn bytter til norsk statsborgerskap ved søknad og botidskravet er oppfylt (naturalisering). Gjennomsnittsalderen for overgang til norsk statsborgerskap er 5 år for norskfødte med innvandrerforeldre, og 31 år for innvandrere. Det er ofte en sammenheng mellom foreldre og barns overgang til norsk statsborgerskap.

Figur 6.3 viser oppnådd statsborgerskap etter fødselsår blant norskfødte med innvandrerforeldre. Blant dem som ble født i perioden 2000-2005, og som i dag kan ha oppnådd 7 års botid, er det litt under halvparten som har et annet statsborgerskap enn det norske ved fødsel. Disse har enten fått norsk statsborgerskap en gang etter fødselen (om lag 25 prosent), antagelig samtidig med foreldrene, eller beholdt sitt utenlandske statsborgerskap (om lag 20 prosent). Blant dem som er født etter 2005 er det fortsatt mange, i likhet med foreldrene, som ikke har opparbeidet nok botid til å kunne få norsk statsborgerskap, slik at mønsteret i figuren tilsier at andelen naturaliserte i denne gruppen øker med botid i Norge. Som vi skal se i kapittel 9, er det blant *alle* norskfødte med to innvandrerforeldre i 2011 omlag 80 prosent som er norske statsborgere, mens 20 prosent fortsatt hadde et utenlandsk statsborgerskap.

Figur 6.3. Type statsborgerskap per 1.1.2012 blant norskfødte med innvandrerforeldre, etter fødselsår. Prosent

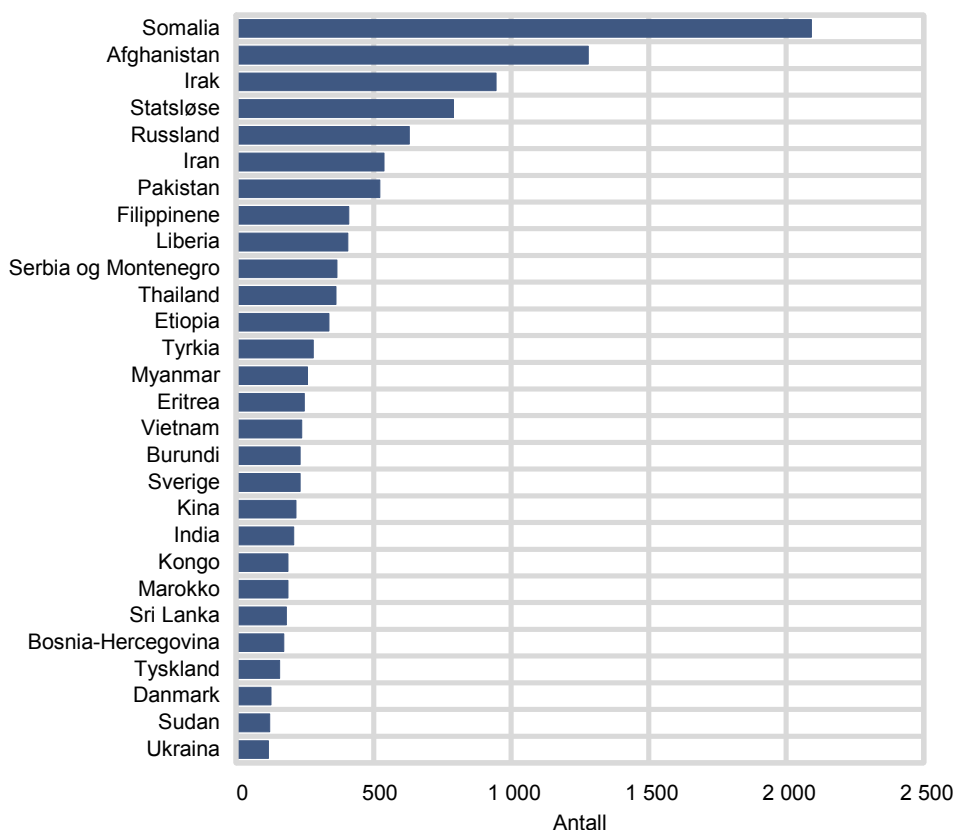

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.3. Førrige statsborgerskap

Blant dem som fikk norsk statsborgerskap i 2011 var det flest med førrige statsborgerskap fra Somalia, 2 100 personer (Figur 6.4). Deretter fulgte Afghanistan, Irak og statsløse (se definisjon i kapittel 4). Det er altså særlig personer fra land i krig eller land som er politisk ustabile, og dem uten statsborgerskap, som får norsk statsborgerskap. I tillegg kommer tidlige arbeidsinnvandrere som har bodd lenge i Norge, slik som personer fra Pakistan og Tyrkia. Blant dem som har byttet til norsk statsborgerskap i 2011 er det også relativt mange med førrige statsborgerskap fra Thailand og Filippinene, det vil si særlig kvinner som gifter seg med personer i befolkningen for øvrig (se også kapittel 6.4) (Henriksen 2010, Daugstad 2008). Det er verdt å legge merke til at det også er noen tidlige svensker, tyskere og dansker som byttet til norsk statsborgerskap i 2011.

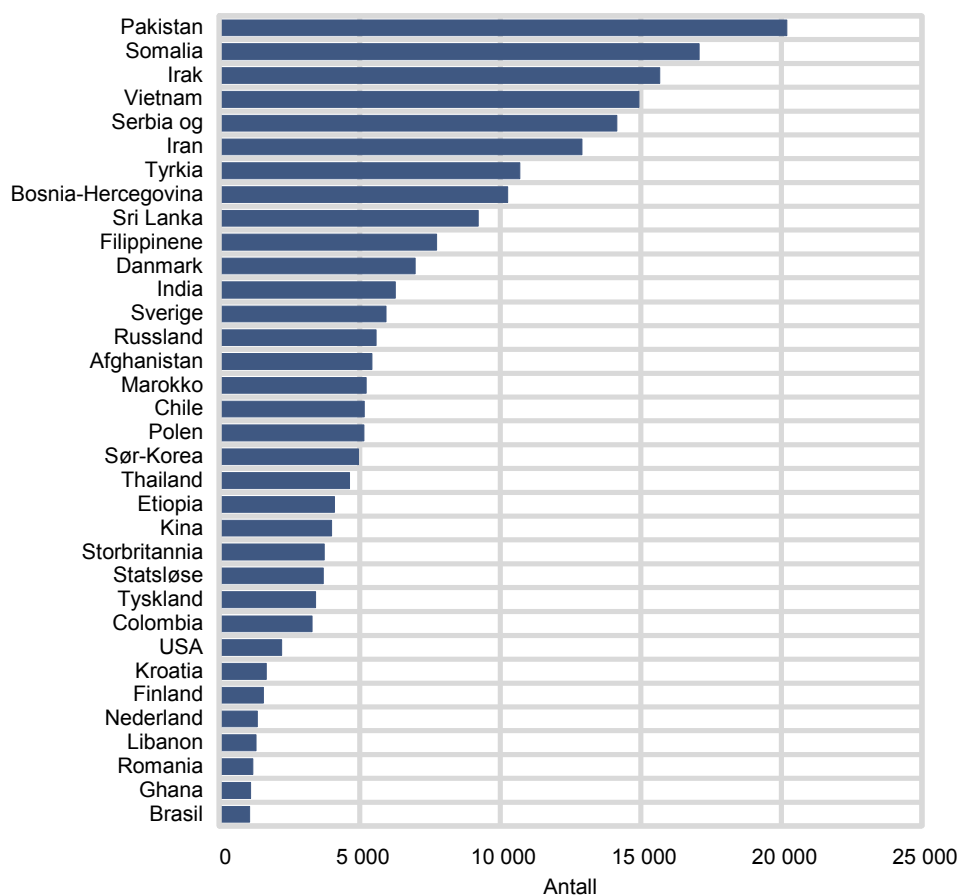
Figur 6.4. Overganger til norsk statsborgerskap, etter førrige statsborgerskap. De største gruppene i 2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

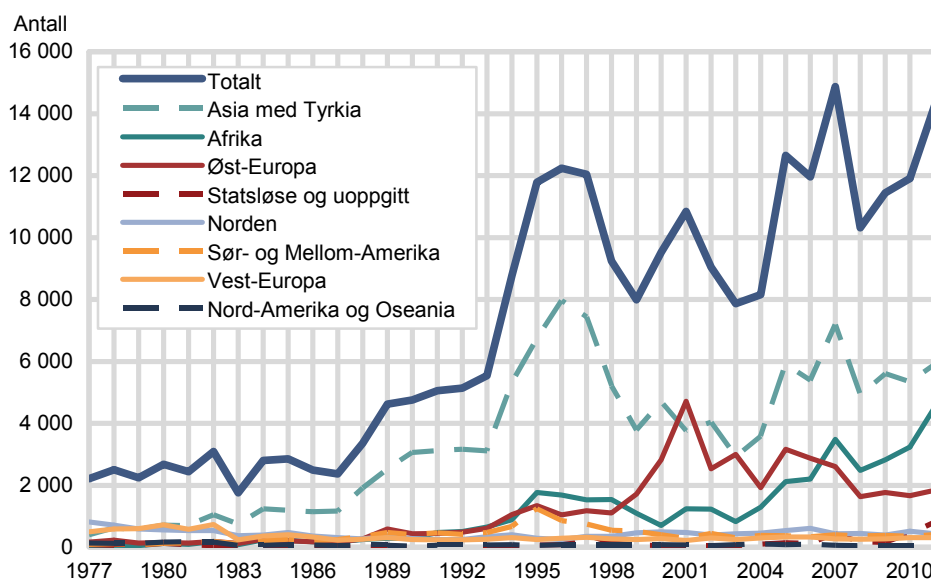
Mange av disse landene går igjen når vi ser på hele perioden 1977-2011 under ett (Figur 6.5). Blant alle overganger til norsk statsborgerskap i denne perioden, er det flest med førrige statsborgerskap fra Pakistan (20 200), deretter Somalia, Irak, Vietnam, Serbia og Montenegro, Iran og Tyrkia.

Figur 6.5. Overgang til norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap. De største gruppene. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Når vi ser på utviklingen over tid, er det personer med forrige statsborgerskap fra land i Asia som dominerer bildet i hele perioden 1977-2011 (Figur 6.6). Veksten i antallet overganger fra denne regionen var stor frem til 1996, hvor de utgjorde 65 prosent av alle som fikk norsk statsborgerskap dette året. Da var det særlig personer fra de tidligere arbeidsinnvandringslandene i Asia, som Pakistan og Tyrkia, og de første store flyktinglandene slik som Vietnam, Sri Lanka og Iran som fikk norsk statsborgerskap. Mot slutten av 2000-tallet er det særlig personer med forrige statsborgerskap fra Irak, Iran, og Afghanistan som fikk norsk statsborgerskap, men også et økende antall fra Thailand og Filippinene.

Figur 6.6. Overgang til norsk statsborgerskap etter forrige statsborgerskap (verdens-regioner). Antall. 1977-2011

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I løpet av perioden er det også et økende antall personer med forrige statsborgerskap fra Afrika som tar norsk statsborgerskap, særlig fra 2003 (Tabell A2). Blant personer fra Afrika utgjør de fra Somalia 54 prosent av alle overganger i perioden 2003-2011, og antallet stiger kraftig mot slutten av 2000-tallet. I denne perioden er det også en økning i antallet fra Etiopia og Liberia.

Antallet overganger til norsk statsborgerskap blant personer fra Øst-Europa økte kraftig fra 1998, med en topp i 2001 på 4 700 overganger, hvorav personer fra Bosnia-Hercegovina og Serbia-Montenegro til sammen utgjorde nær 90 prosent av de fra Øst-Europa. Den kraftige økningen rundt tusenårsskiftet og i 2005 sammenheng med urolighetene på Balkan gjennom hele 1990-tallet. Deretter har antallet variert fra år til år, og sunket til 1 800 overganger blant tidligere østeuropeere i 2011.

Den økte innvandringen fra Polen siden åpningen for arbeidsinnvandring fra de nye EØS-landene i 2004, fanges i liten grad opp her, da de fleste arbeidsinnvandrerne fra Polen og fra andre nye EØS-land ikke har rukket å opparbeide nødvendig botid i Norge for å kvalifisere til norsk statsborgerskap. I 2011 var det kun 80 polakker som tok norsk statsborgerskap, mens det i 1995 var nær 400, særlig polske kvinner, som tok norsk statsborgerskap. Det er sannsynlig at dette antallet øker igjen om noen år, dersom de relativt nyankomne polakkene blir boende i Norge og ønsker norsk statsborgerskap.

Antallet overganger til norsk statsborgerskap blant personer fra Nord-Amerika, Vest-Europa, Norden, og Sør-Amerika er relativt stabilt gjennom hele perioden. Unntaket er året 1995 da 920 chilenske statsborgere som hadde flyktet fra økonomisk krise og politiske urolighetene på slutten av 1980-tallet, fikk norsk statsborgerskap.

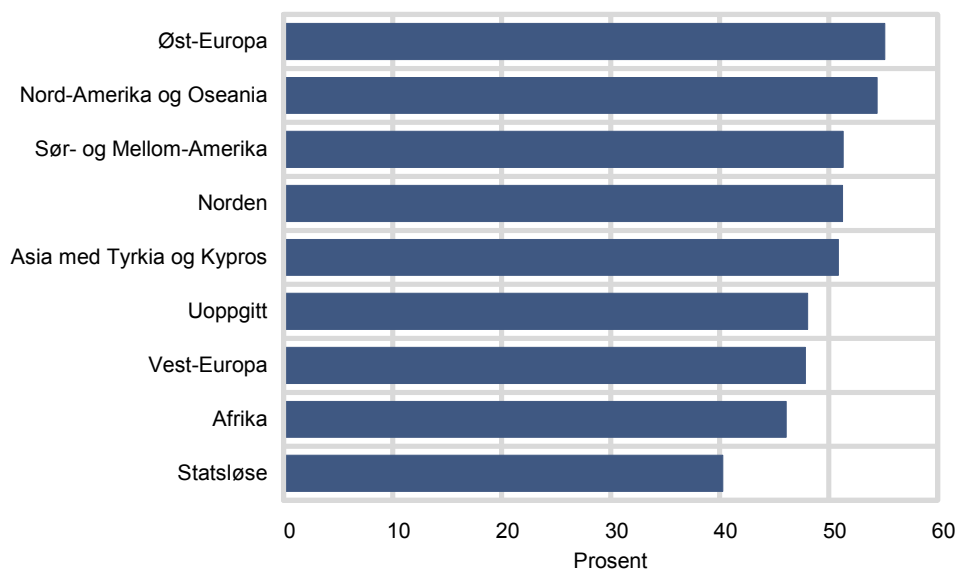
Ny statsborgerlov og det nye kravet om gjennomført norskopplæring fra 1. september 2008, gir særlig utslag i et økt og så fallende antall overganger i 2008 for personer med forrige statsborgerskap fra Asia, Afrika og Øst-Europa.

6.4. Forskjellen mellom kvinner og menn

I perioden 1977-2011 har andelen kvinner blant dem som får norsk statsborgerskap ligget rundt 50 prosent, men med en topp i 1994 på 58 prosent og lavest andel i

2003 med 43 prosent (ikke vist). Generelt er det altså omtrent like mange kvinner som menn blant dem som tar norsk statsborgerskap hvert år. Det er også liten kjønnsforskjell mellom verdensregionene (Figur 6.7). Høyest andel kvinner finner vi blant personer med forrige statsborgerskap fra Øst-Europa, Nord-Amerika og Oseania, og lavest andel blant statsløse.

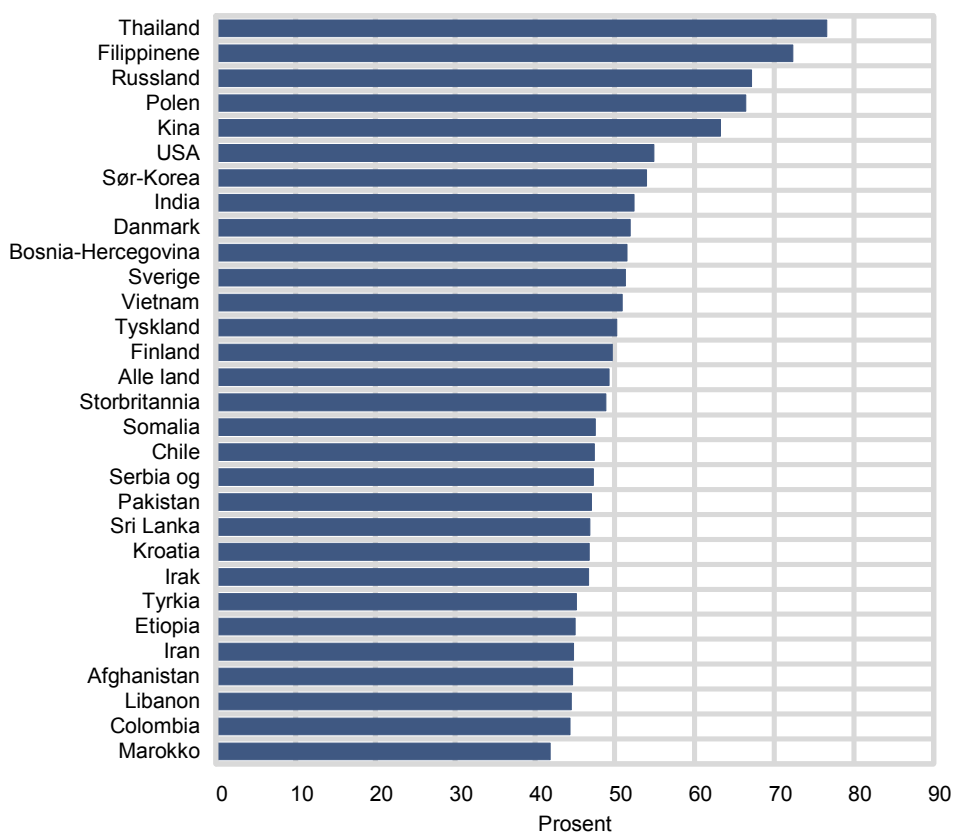
Figur 6.7. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap (verdensregioner). 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Dersom vi ser på utvalgte enkeltland i perioden 1977-2011, finner vi større variasjoner i andelen kvinner. Blant personer med forrige statsborgerskap fra Thailand og Filippinene er over 70 prosent kvinner, etterfulgt av Russland, Polen og Kina med en kvinneandel på over 60 prosent (Figur 6.8). Dette har blant annet sammenheng med at det fra de tre førstnevnte landene er langt flere kvinner enn menn som kommer til Norge. Mange kommer for å gifte seg med menn i Norge uten innvandringsbakgrunn. Blant landene med flest antall overganger til norsk statsborgerskap, er det lavest kvinneandel blant dem fra Marokko, Colombia, Libanon og Afghanistan.

Figur 6.8. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap (enkeltland). 1977-2011. Prosent

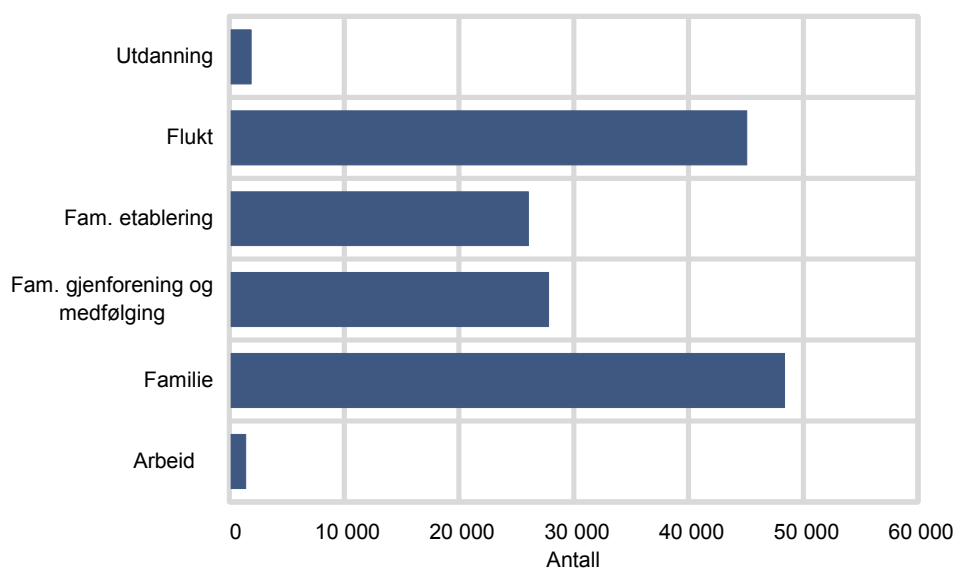
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Kvinneandelen kan påvirkes av migrasjonsmønsteret til Norge. Blant mange innvandrergreper er det vanlig at menn kommer i forveien og at ektefelle og barn kommer til Norge gjennom familiegjenforening etter noe tid. Ettersom mannen ofte kommer først, rekker han å opparbeide nødvendig botid i Norge for å søke om norsk statsborgerskap tidligere enn ektefellen og barna. Dersom et slikt kjønnsdelt innvandringsmønster preger enkeltland og regioner i enkelte tidsperioder, vil det kunne gi utslag på kjønnsbalansen blant dem som har byttet statsborgerskap. For nye innvandringsgrupper vil kvinner og barn enda ikke ha rukket å komme til Norge gjennom familiegjenforening. Etter noe tid utjevnes kjønnsbalansen som en følge av familiegjenforening eller -etablering, og opparbeidet botid.

6.5. Innvandringsgrunn

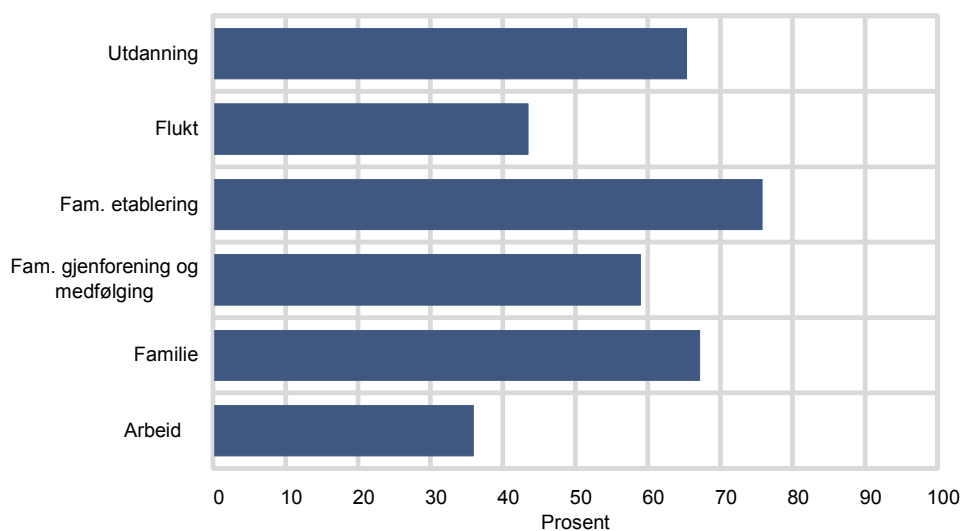
I dette kapitlet viser vi overgangen til norsk statsborgerskap etter innvandringsgrunn for innvandrere med tidligere ikke-nordisk statsborgerskap, som har kommet til Norge i 1990 eller senere (se kapittel 4 for definisjon av innvandringsgrunn).

I perioden 2000-2011 var det flest overganger til norsk statsborgerskap blant innvandrere som er kommet på grunn av familie (48 400) eller flukt (45 100), og relativt lik fordeling mellom familiegjenforening og etablering i antall (Figur 6.9 og Tabell A3). Det er kun 1 400 arbeidsinnvandrere og litt over 1 900 utdanningsinnvandrere som har byttet til norsk statsborgerskap i perioden 2000-2011. Det lave antallet arbeidsinnvandrere skyldes at personer fra Pakistan og Tyrkia, og andre som kom som arbeidsinnvandrere før 1990 ikke er med i statistikken over innvandringsgrunn. I tillegg er det mange av de nyankomne arbeidsinnvandrere som er kommet etter utvidelsen av EØS i 2004 som ikke har opparbeidet nok botid til å ta norsk statsborgerskap i løpet perioden vi viser her. Vi minner også om at nordiske innvandrere ikke er med i statistikken over innvandringsgrunn.

Figur 6.9. Overgang til norsk statsborgerskap etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Kvinneandelen blant dem som har fått norsk statsborgerskap er høyest for dem som er kommet på grunn av familie, og høyere for familieetablering enn familiegjenforening, henholdsvis 76 og 59 prosent (Figur 6.10). Som nevnt i kapittel 6.4 er det vanlig at menn reiser i forveien og at kvinner og barn kommer som familiegjenforente etter noe tid. Blant dem som er kommet på grunn av familie er det derfor naturlig at det er en overvekt av kvinner, og at det blant flyktninger er en overvekt av menn blant dem som har fått norsk statsborgerskap. Det er også flere kvinner enn menn som kommer til Norge for å etablere en ny familie (Henriksen 2010, Daugstad 2008), noe som også gjenspeiles i en høyere kvinneandel blant dem som har fått norsk statsborgerskap. Blant de få arbeidsinnvandrere som har byttet til norsk statsborgerskap, er det en kvinneandel på kun 36 prosent.

Figur 6.10. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent

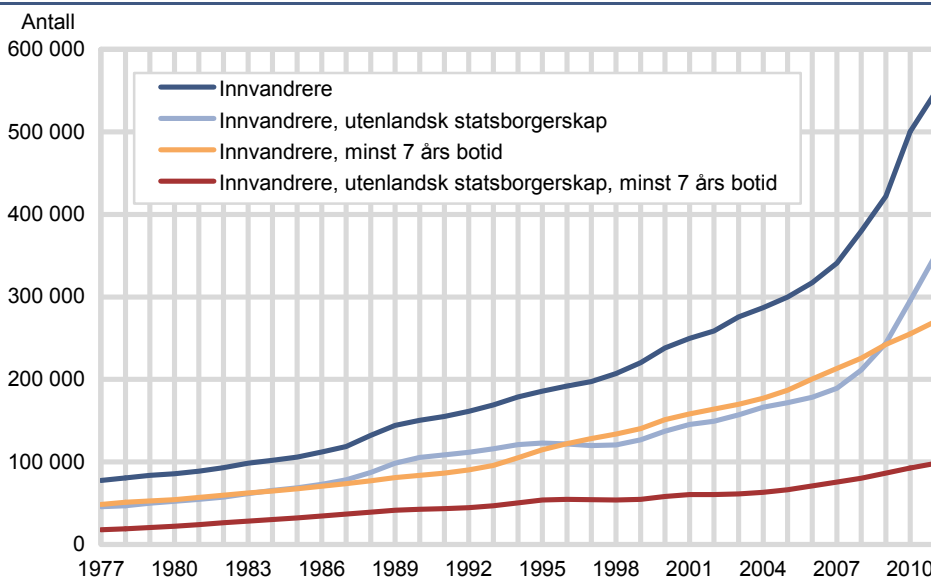
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7. Naturaliseringsraten

Naturalisering er en mye brukt internasjonal betegnelse på overgang til et annet statsborgerskap ved *søknad*. Som nevnt i kapittel 2 kan norsk statsborgerskap *ervertes*⁵ på ulike måter; fødsel, adopsjon, melding eller søknad. Naturalisering refererer til prosessen hvor personer med utenlandsk statsborgerskap aktivt søker vertslandets statsborgerskap. I norsk sammenheng betyr det at personer med utenlandsk statsborgerskap som i følge Statsborgerlovens bestemmelser kvalifiserer til norsk statsborgerskap, søker om dette og får innvilget søknaden.

Naturaliseringsraten er definert som antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Raten beregnes for en **risikopopulasjon**, det vil si middelfolkemengden i en gitt periode. Raten sier noe om hvor stor naturaliseringen er i en gitt tidsperiode i forhold til risikobefolkningens størrelse (Figur 7.1). I denne rapporten er det i de aller fleste tilfellene lagt til et tilleggskrav om minst 7 års botid i Norge. Årsaken til dette er at vi da får belyst naturaliseringsadferden til den gruppen som faktisk kan ta norsk statsborgerskap i følge kravene i Statsborgerloven. Generelt vil det si at naturaliseringsraten sier noe om andelen av dem som ett gitt år kan ta norsk statsborgerskap som faktisk har gjort det dette året. I denne rapporten beregnes naturaliseringsraten for innvandrere for alle årene 1977-2011.

Figur 7.1. Bosatte innvandrere etter botid og statsborgerskap. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

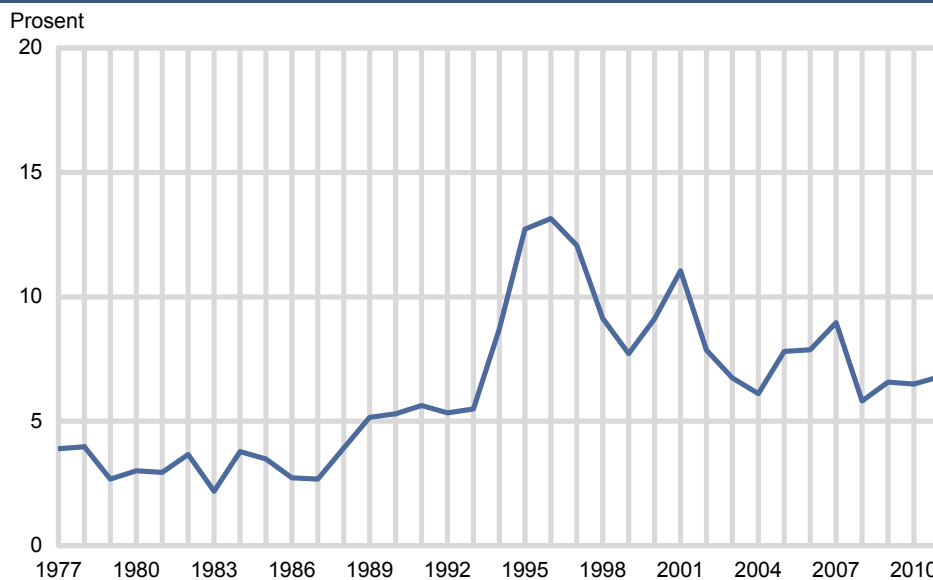
Figur 7.2 og Tabell A4 viser naturaliseringsraten blant innvandrere med minst 7 års botid i perioden 1977-2011. Vi ser relativt store svingninger i raten i takt med innvandringmønsteret 7-10 år tidligere, men generelt kan vi si at raten steg fra et bunnivå på 1980-tallet til en topp på midten av 1990-tallet (13 i 1996), for så å synke til dagens nivå. I 2011 var det 7 av 100 som tok norsk statsborgerskap. Den nye statsborgerskapsloven gir seg utslag i en lavere rate i 2008 sammenlignet med de tre foregående årene, og siden da har raten steget med kun ett prosentpoeng

Utviklingen i raten ligner den vi så for antallet overganger til norsk statsborgerskap frem til 2003 (Figur 6.2 og Figur 7.4). Deretter er utviklinger for raten langt mer moderat enn den er for antallet overganger. Tilbøyeligheten til å ta norsk statsborgerskap er altså ikke like stor de senere årene som man kan få inntrykk av ved å se på antallet overganger alene. Det skyldes at risikopopulasjonen (innvandrere med

⁵ På engelsk benyttes uttrykket "acquisition of citizenship", hvor "naturalization" er ervert av statsborgerskap etter søknad. Begrepene brukes blant annet av Eurostat, OECD og FN, i tillegg til internasjonal litteratur på området.

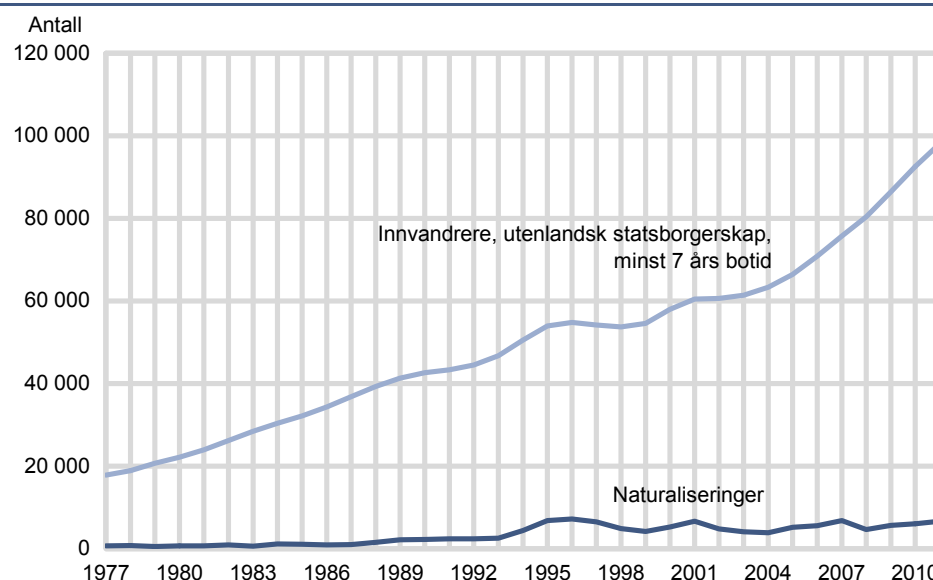
utenlandsk statsborgerskap og minst 7 års botid) øker kraftigere enn antallet blant disse som tar norsk statsborgerskap (Figur 7.3). For noen innvandringsland hvor innvandringen har stoppet opp, kan det også være en "hard kjerne" som ikke ønsker å skifte statsborgerskap, som bidrar til at raten går ned. Nedgangen i 2008 har sammenheng med innføringen av språkkravet dette året, slik at en del personer som tilfredsstillt botidskravet, likevel ikke kan søke norsk statsborgerskap. Men vi ser ingen vesentlig økning i raten etter 2008.

Figur 7.2. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 7.3. Naturaliseringer og bosatte innvandrere med utenlandsk statsborgerskap. Minst 7 års botid. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.1. Naturaliseringsraten etter landbakgrunn

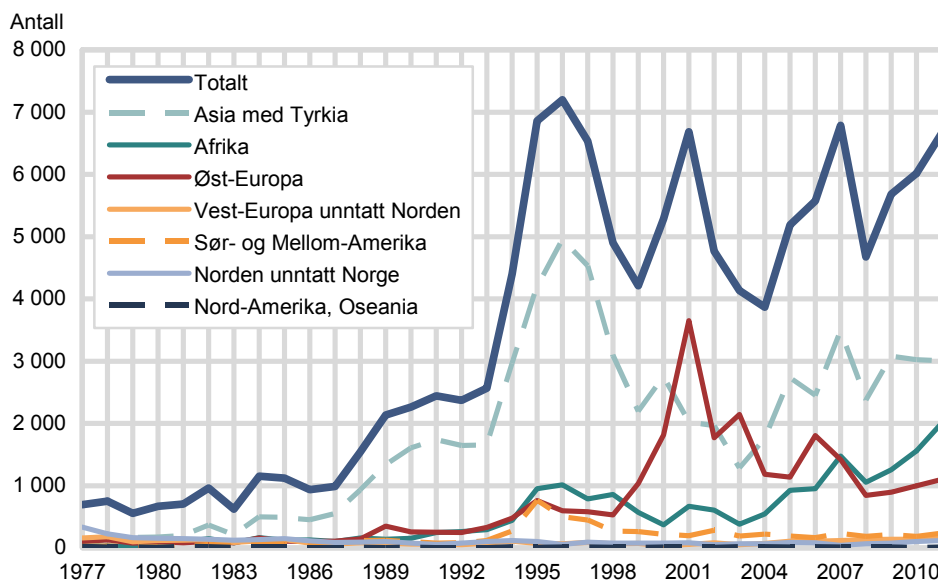
I kapittel 6.3 viste vi antall overganger til norsk statsborgerskap etter forrige statsborgerskap. Naturaliseringsraten viser vi derimot etter landbakgrunn, det vil si eget fødeland (se kapittel 4 for definisjon av landbakgrunn). Landbakgrunn og statsborgerskap er ofte, men ikke alltid, sammenfallende. Noen kan ha endret statsborgerskap flere ganger før de kom til Norge, slik at fødeland og forrige statsborgerskap ikke er det samme. Andre har oppgitt fødeland men ikke statsborgerskap fordi de er

statløse. Tall for landbakgrunn vil altså vise hvor personen opprinnelig kommer fra, men ikke nødvendigvis hvor personen har tilbrakt mest tid eller har sin familie.

Årsaken til at vi viser naturaliseringsraten etter landbakgrunn og ikke statsborgerskap er utfordringer knyttet til etableringen av risikopopulasjon basert på statsborgerskap. Generelt kan vi anta at raten basert på statsborgerskap ville vært litt lavere enn den er for landbakgrunn. Det kommer blant annet av at personer med landbakgrunn fra Asia eller Afrika, og som allerede har fått et europeisk eller nord-amerikansk statsborgerskap, antagelig vil være mindre interessert i et norsk statsborgerskap sammenlignet med en som fortsatt er statsborger av land fra Asia eller Afrika.

Figur 7.4 viser antallet naturaliseringer etter landbakgrunn for innvandrere med minst 7 års botid i Norge. Selv om det i antall naturaliseringer er personer med bakgrunn fra Asia med Tyrkia som dominerer, er naturaliseringsraten høyest blant personer med bakgrunn fra Afrika i store deler av perioden 1977-2011, og den har steget en god del siden 2003 (Figur 7.5 og A5). Blant personer med landbakgrunn fra Afrika og som har bodd i Norge i minst 7 år, er det 41 av 100 med utenlandsk statsborgerskap som i 2011 tok norsk statsborgerskap. Blant dem som tilfredsstiller botidskravet er det altså personer fra Afrika som har høyest tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap når de har muligheten til det. Nest høyeste rate finner vi blant personer fra Asia inklusive Tyrkia med 18 naturaliseringer av 100 i risikopopulasjonen i 2011. Deretter følger personer fra Øst-Europa og Sør- og Mellom-Amerika.

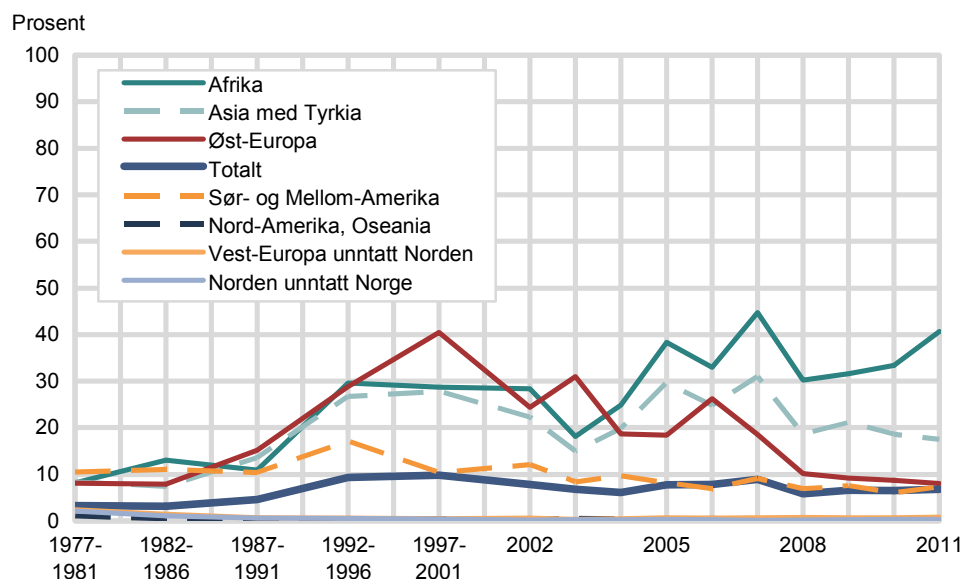
Figur 7.4. Naturaliseringer etter landbakgrunn (verdensregioner). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For alle disse fire verdensregionene steg raten betydelig på begynnelsen av 1990-tallet, hvor den var på sitt høyeste for personer fra Sør- og Mellom-Amerika, mens toppen ble nådd noe senere for dem fra Øst-Europa. Siden har raten sunket for personer fra Sør- og Mellom-Amerika, og særlig fra Øst-Europa, og flatet ut på det nivået vi observerer i 2011. For personer fra Asia og Afrika sank raten noe på begynnelsen av 2000 tallet, for så å stige til en topp i 2007, like før det nye kravet om norskopplæringen trådte i kraft. Raten sank så i 2008, for så å stige for personer fra Afrika, mens den ikke har endret seg mye for personer fra Asia.

Lavest rate i 2011, og gjennomgående minst tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap finner vi blant personer fra Vest-Europa (1 prosent), Norden (4 prosent), Nord-Amerika og Oseania (3 prosent).

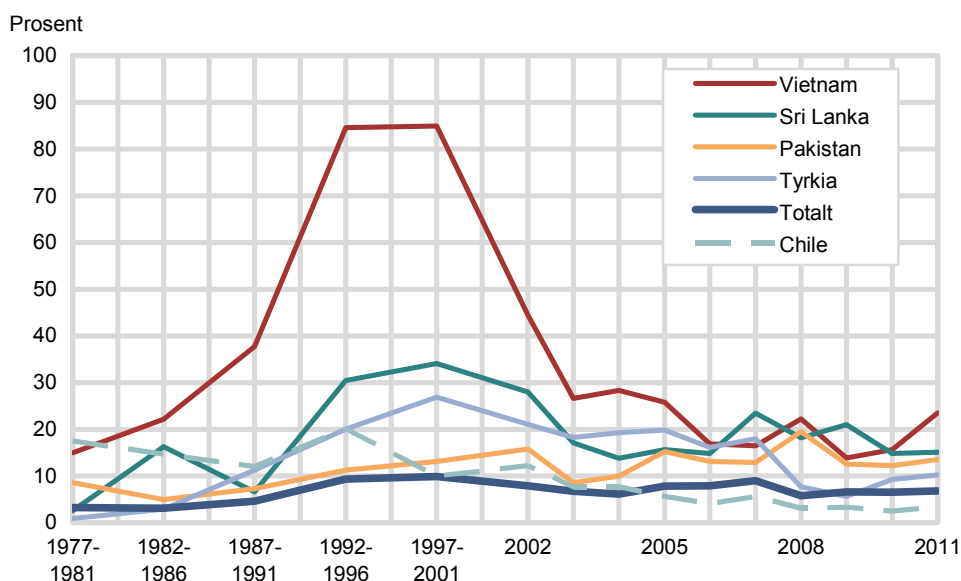
Figur 7.5. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. 1997-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.2. Naturaliseringsraten for enkeltland

Blant utvalgte eldre innvandringsland har raten vært særlig høy blant flyktninger fra Vietnam, som i perioden 1992-2001 hadde en rate på nær 90 (Figur 7.6 og Tabell A6). Det betyr at nesten alle som i den perioden hadde mulighet til å ta norsk statsborgerskap gjorde det. Deretter har raten sunket kraftig, hvilket er naturlig ettersom det etter flyktningstrømmen på slutten av 1980-tallet er kommet relativt få fra Vietnam til Norge, og de fleste som hadde mulighet og vilje til å ta norsk statsborgerskap gjorde det på 1990-tallet. Også for de andre eldre innvandringslandene som Tyrkia, Chile og Sri Lanka er raten høyest i denne perioden (Figur 7.6). Deretter har den sunket og vært relativt stabil, med unntak av raten for Tyrkia som har sunket mer enn de andre landene i perioden frem mot slutten av 2000-tallet, til dagens nivå på mellom 4 og 24 prosent. Raten for Pakistan har variert en god del, men hadde en topp i 2008 på 20. Det er interessant at innføringen av språkkravet i 2008 ikke har redusert raten for Pakistan og Vietnam i 2008, i motsetning til alle andre enkeltland vi ser på i denne rapporten.

Figur 7.6. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (eldre innvandringsland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1997-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.1. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (verdensregion og enkeltland). Innvandrere med minst 7 års botid. 2011. Prosent

	Totalt	Kvinner	Menn
I alt	6,8	7,3	6,3
Norden unntatt Norge	0,4	0,3	0,4
Vest-Europa unntatt Norden	0,8	0,9	0,8
Øst-Europa	8,0	8,0	8,1
Bosnia-Hercegovina	4,4	5,0	3,9
Serbia-Montenegro	17,0	19,4	14,5
Nord-Amerika, Oseania	0,3	0,4	0,3
Afrika	40,7	51,4	33,7
Somalia	48,3	68,4	38,2
Asia med Tyrkia	17,5	18,9	15,9
Tyrkia	10,2	14,1	7,7
Irak	12,0	30,8	6,4
Iran	37,5	53,0	29,3
Pakistan	13,5	15,6	11,1
Vietnam	23,5	30,5	14,0
Sri Lanka	15,1	16,6	12,9
Sør- og Mellom-Amerika	7,3	8,7	5,7
Chile	3,5	4,1	2,9

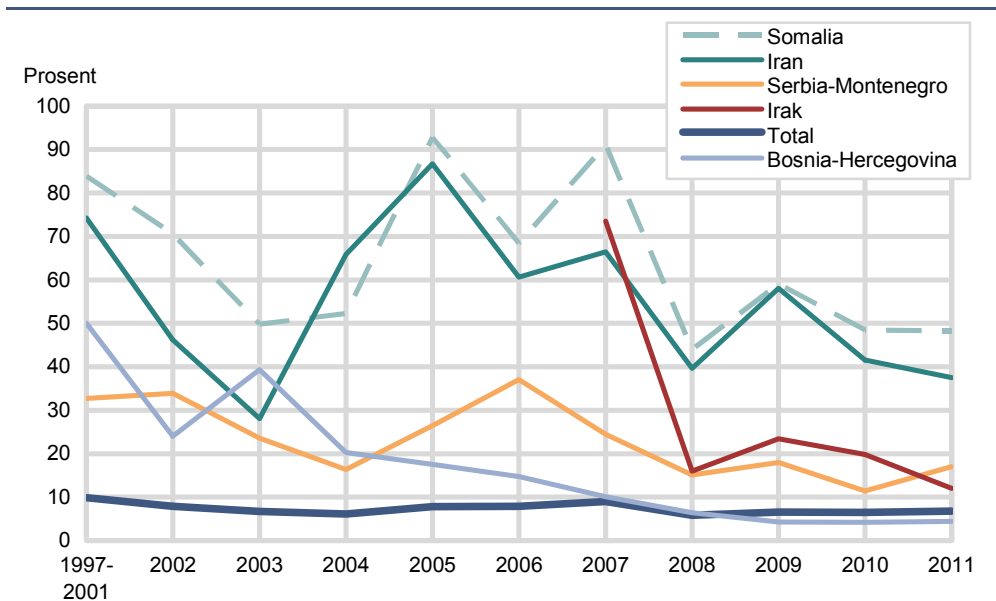
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant de nyere og store flyktninglandene, er naturaliseringsraten svært høy for innvandrere med minst 7 år botid i Norge fra Somalia og Iran (Figur 7.7 og Tabell A6). Toppene ble nådd i 2005 (og 2008 for Somalia), for deretter å synke til 48 prosent for Somalia og 38 for Iran i 2011. Raten for Irak vises kun fra 2007, da den lå på nivå mellom Somalia og Iran. Siden har den sunket kraftig til 12 prosent i 2011. At vi ikke viser raten for personer fra Irak lenger tilbake i tid skyldes uregelmessigheter i dataene. At vi for de andre nyere flyktninglandene ikke viser rater lenger tilbake enn 1997-2001 har sammenheng med at det er svært få bosatte fra disse landene med 7 års botid før denne perioden.

Raten har vært og er i dag betydelig lavere for personer fra Bosnia-Hercegovina og Serbia-Montenegro. Siden 2003 har raten sunket en god del og i dag er naturaliseringsraten for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina under snittet for alle innvandrere med 7 års botid i Norge. Det har sammenheng med at de som er interessert har hatt mulighet for naturalisering i mange år og at de som ikke har skiftet

tilhører en ”hard kerne” som antagelig ikke ønsker skifte statsborgerskap. Ratene blir da lave når det ikke er nye innvandrere som kommer til.

Figur 7.7. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (nyere flyktingland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1996-2011. Prosent

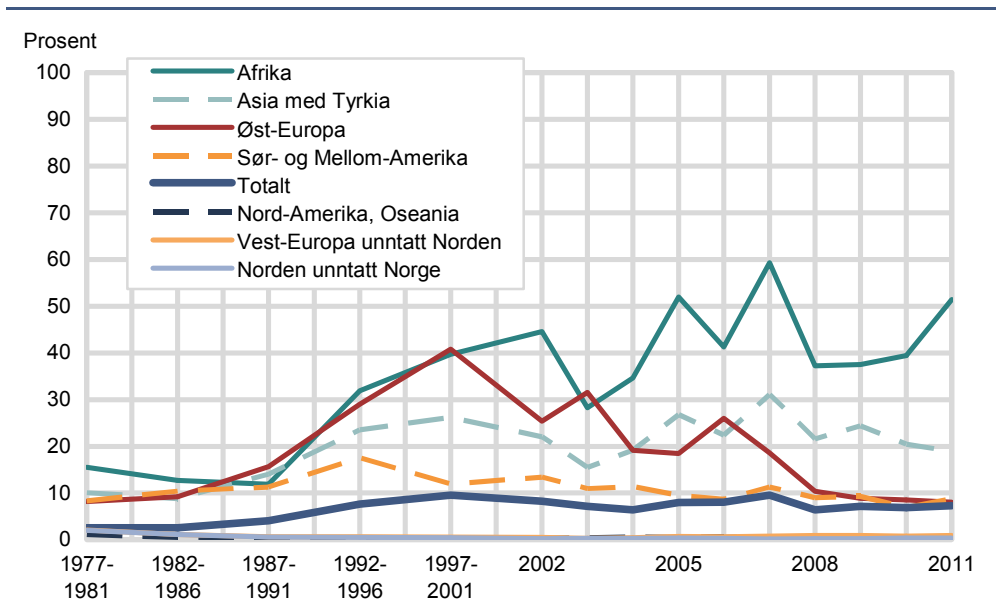

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.3. Naturaliseringsraten etter kjønn

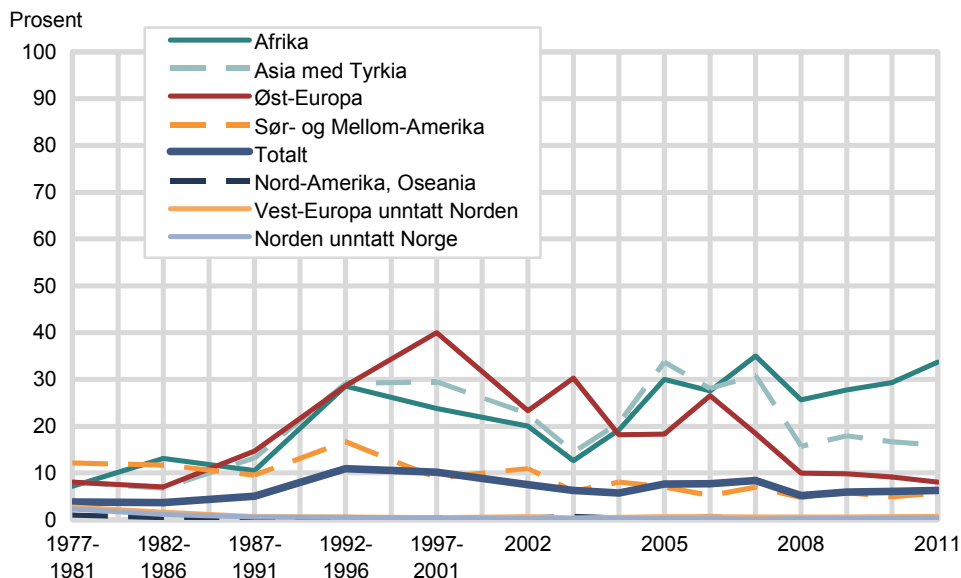
Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som har bodd i Norge i minst 7 år, er raten relativt lik for kvinner og menn, med unntak av dem som kommer fra Afrika. Raten blant kvinner fra Afrika har siden slutten av 1990-tallet ligget langt over den for menn. Toppen i 2007 var på hele 59 prosent blant kvinner, mens den var 35 prosent blant menn.

Figur 7.8. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. Kvinner. 1997-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

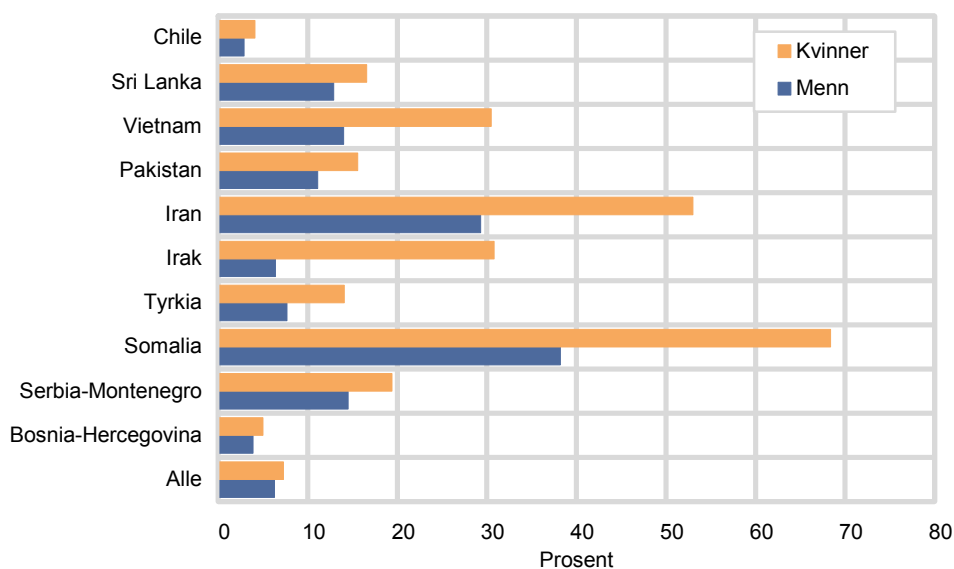
Figur 7.9. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. Menn. 1997-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 7.10 viser at naturaliseringsraten for de store nyere flyktninglandene og eldre innvandringsland generelt er høyere for kvinner enn for menn i 2011. Det gjelder særlig Somalia, Irak, Iran og Vietnam, hvor raten er nesten dobbelt så høy. Kvinnene har altså en enda større tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap når de har muligheten til det sammenlignet med menn i 2011.

Figur 7.10. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (enkeltland) og kjønn. Innvandrere med minst 7 års botid. 2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

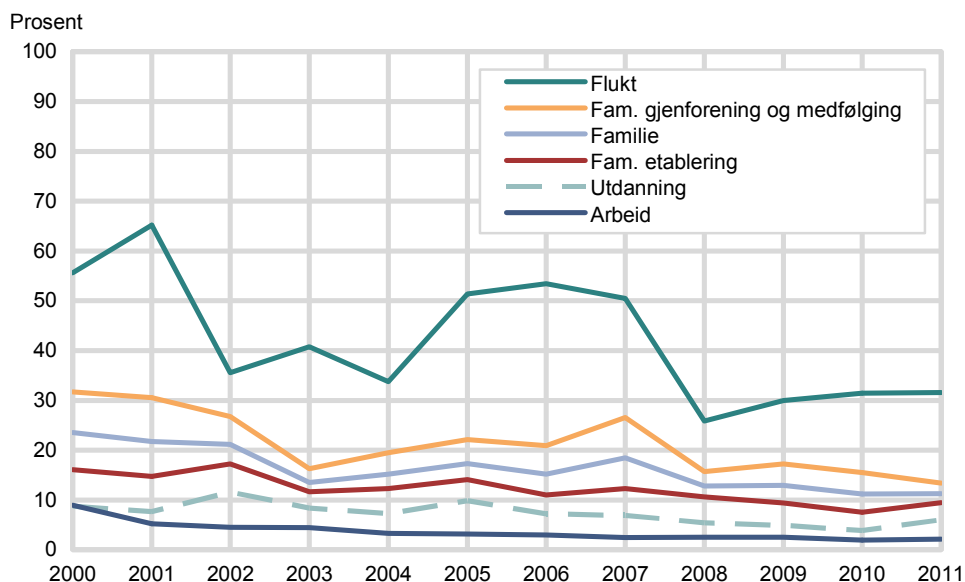
7.4. Naturaliseringsraten etter innvandringsgrunn

Statistikken over innvandringsgrunn gjelder for innvandrere med tidligere ikke-nordisk statsborgerskap, som har kommet til Norge i 1990 eller senere (se kapittel 4 for definisjon av innvandringsgrunn).

Blant innvandrere som oppfyller botidskravet er det dem som er kommet til Norge på grunn av flukt som har den høyeste naturaliseringsraten i hele perioden 2000-

2011. Den var på sitt høyeste i 2001, da 65 prosent av dem som kvalifiserte til norsk statsborgerskap dette året fikk norsk statsborgerskap (Figur 7.11 og Tabell A7). Det har vært store variasjoner i raten i løpet av 2000-tallet. Svingningene gjenspeiler innvandringsmønsteret blant flyktninger fra enkeltland 7-10 år tidligere. Når raten er høy enkelte år eller perioder vil den kunne falle raskt etterfølgende år dersom det er få igjen som ønsker norsk statsborgerskap og det ikke kommer ”nye” til i risikopopulasjonen. I 2011 var raten litt over 30 prosent av risikopopulasjonen.

Figur 7.11. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For de andre innvandringsgrunnene ser vi mindre variasjon over tid. Nest høyest rate har personer som er kommet til Norge på grunn av familiegjenforening eller medfølgning. Deretter følger innvandrere som er kommet som følge av familie-etablering eller utdanning. Lavest rate finner vi blant arbeidsinnvandrere.

Gjennom hele perioden 2000 til 2011 har raten for kvinner vært høyere enn menns for alle innvandringsgrunner (ikke vist). I 2011 er det størst kjønnsforskjell blant flyktninger, hele 16 prosentpoeng (Tabell 7.2). For de andre innvandringsgrunnene er kjønnsforskjellen i naturaliseringsraten svært liten, og kjønnsforskjellen for alle er i snitt 2 prosentpoeng.

Tabell 7.2. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn og kjønn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2011. Prosent

	Totalt	Kvinner	Menn
I alt	9,6	10,5	8,6
Arbeid	2,2	3,4	1,7
Familie, hvorav	11,2	12,3	9,4
Familie gjenforening og medfølgning	13,4	15,0	11,2
Familie etablering	9,5	10,5	7,4
Flukt	31,6	42,6	26,6
Utdanning	6,1	6,0	6,2

7.5. Botid ved naturalisering

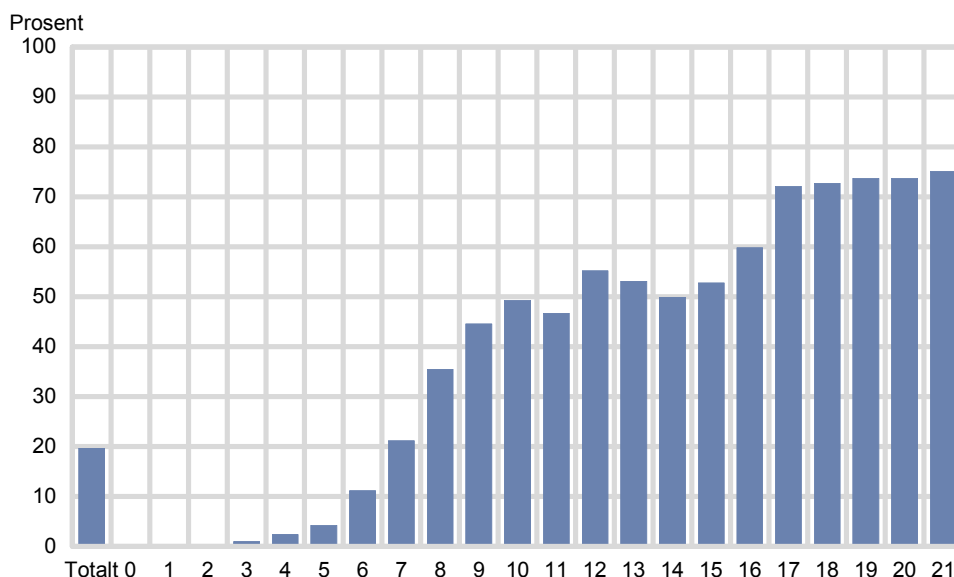
Blant alle innvandrere som har kommet til Norge siden 1977 er det i alt 20 prosent som har byttet til norsk statsborgerskap. Denne andelen er lavere enn den vi viser i kapittel 9 fordi vi her *ikke* legger inn som betingelse at personene må være bosatt i 2011. De kan altså ha utvandret i løpet av perioden. Figur 7.12 viser andelen som

har byttet til norsk statsborgerskap etter botid. Som forventet er personer som har kort botid i liten grad naturalisert. Så stiger andelen med botiden.

Botid er definert som tiden mellom første oppholdsdato i Norge og fram til referansedato. Referansedato kan også være tidspunkt for utvandring eller død. Ved beregning av botiden tas det ikke hensyn til eventuelle utenlandsopphold i løpet av perioden.

Blant innvandrere som har bodd i Norge i *sammenhengende* 7 år i løpet av perioden, er det 21 prosent som har fått norsk statsborgerskap. Disse trenger som nevnt ikke være bosatt i dag. Andelen er langt høyere, henholdsvis 46 og 38 prosent, for innvandrere fra henholdsvis Afrika og Asia med samme botid (ikke vist), men under 2 prosent for de fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika og Oseania. Andelen stiger så raskt, men stagnerer noe for de med 10-15 års botid. Blant disse er det i snitt om lag 45 prosent som har fått norsk statsborgerskap. Andelen stiger ytterligere til litt over 70 prosent for innvandrere som har bodd sammenhengende i Norge i 18-21 år.

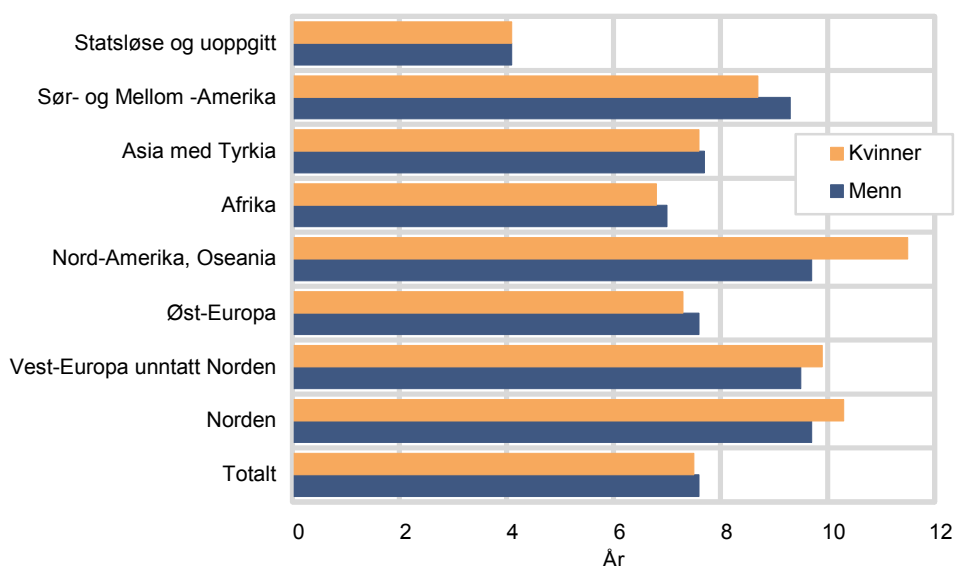
Figur 7.12. Andel naturalisert blant innvandre, etter botid. Ankommet etter 1976. 1977-2011. Prosent

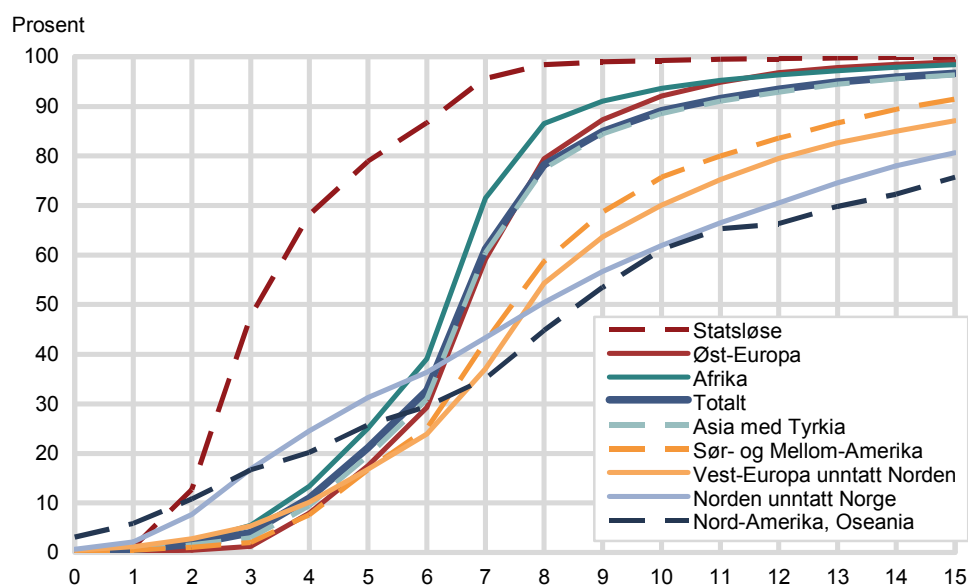
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant innvandrere som har byttet til norsk statsborgerskap tar det i snitt 7.6 år fra innvandring til naturalisering, og det er generelt liten kjønnsforskjell (Figur 7.13). Innvandrere med forrige statsborgerskap fra Nord-Amerika og Oseania venter lengst med å ta norsk statsborgerskap, i snitt 11,5 og 9,7 for henholdsvis kvinner og menn. Deretter følger tidligere nordiske, vesteuropeiske og sør- og mellom-amerikanske statsborgere med i snitt 8,7 til 10,3 års botid før naturalisering.

Personer fra Asia og Øst-Europa venter litt over 7 år med å ta norsk statsborgerskap. Kortest botid før naturalisering har tidligere afrikanske statsborgere på om lag 7 år, og statsløse som i snitt tar norsk statsborgerskap etter 4 år i Norge (jf kapittel 2). Beregninger viser at dersom norskfødte med innvandrerforeldre var med i beregningen av gjennomsnittlig botid ved naturalisering, ville botiden endret seg svært lite. Det kan være en indikasjon på at norskfødte med innvandrerforeldre i hovedsak tar norsk statsborgerskap samtidig med foreldrene, og ikke uavhengig av dem.

Figur 7.13. Gjennomsnittlig botid ved naturalisering blant naturaliserte innvandrere, etter forrige statsborgerskap og kjønn. 1977-2011. Antall år

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 7.14. Botid ved naturalisering blant naturaliserte innvandrere, etter forrige statsborgerskap. Kumulativt. 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

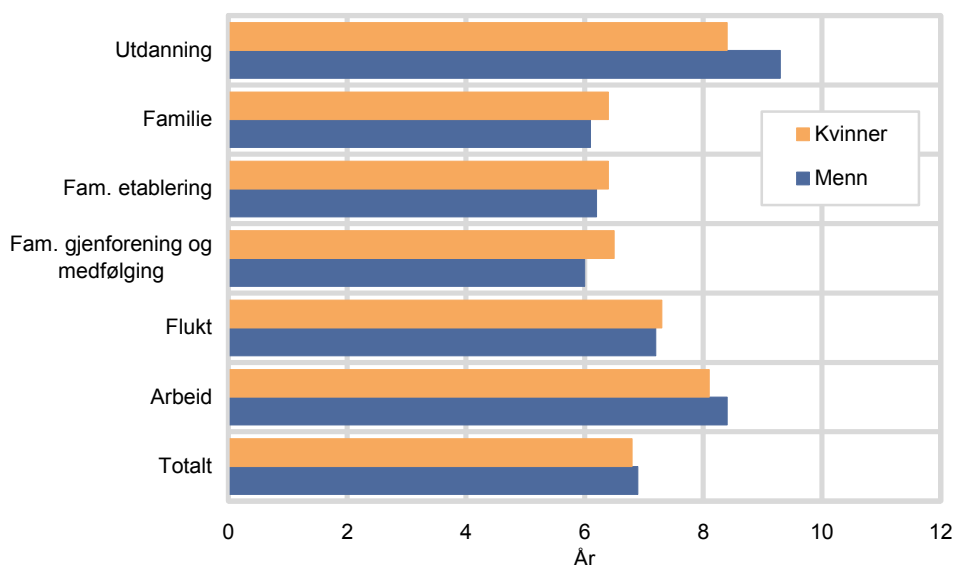
Over halvparten (61 prosent) av dem som får norsk statsborgerskap bytter innen 7 år etter innvandring til Norge (Figur 7.14). Ytterligere 28 prosent innen 10 år, og ved 15 års botid har 97 prosent av de naturaliserte fått norsk statsborgerskap. Blant innvandrere som har fått norsk statsborgerskap har nesten alle statsløse gjort det etter 7 år i Norge, mens det gjelder under halvparten av dem med forrige statsborgerskap fra Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania, Sør- og Mellom-Amerika. Selv om de har fått norsk statsborgerskap, har ikke denne gruppen hastverk med å endre statsborgerskap, og mange, særlig kvinner som vi så i Figur 7.13, venter mer enn 10 år før de blir norske statsborgere.

Det er grunn til å nevne at blant naturaliserte fra Norden og Nord-Amerika og Oseania er det en relativt høy andel som tar norsk statsborgerskap etter 3 års botid i Norge. Det skyldes at nordiske statsborgere har redusert botidskrav ved naturalisering. Fra Nord-Amerika og Oseania er det mange som er kommet gjennom ekte-

skap med en uten innvandringsbakgrunn. Disse har også redusert botidskrav, men i motsetning til innvandrere fra Vest-Europa må de ha oppholdstillatelse (visum) for å bosette seg i Norge. For personer med forrige statsborgerskap fra Øst-Europa og Asia er omlag 60 prosent naturalisert innen 7 år, og for dem fra Afrika er andelen 71 prosent. Etter 15 år er nesten alle naturalisert av dem som vil skifte statsborgerskap.

Det er også variasjoner i botid ved naturalisering etter innvandringsgrunn (Figur 7.15). Når vi ser på innvandringsgrunn har vi data kun for ikke-nordiske statsborgere som har innvandret til Norge fra 1990. Blant dem som er naturalisert, er den gjennomsnittlige botiden noe lavere enn for hele perioden 1977-2011. Det er personer som er kommet til Norge på grunn av utdanning som venter lengst før de tar norsk statsborgerskap, noe over 9 år for menn og litt over 8 år for kvinner. Det er her vi finner den største kjønnsforskjellen. For de andre innvandringsgrunnene er forskjellen mellom menn og kvinner svært liten. Arbeidsinnvandrere venter i snitt 8 år før de tar norsk statsborgerskap, mens personer som er kommet på grunn av flukt i snitt tar norsk statsborgerskap ved 7 år. Familieinnvandrede har kortest botid før naturalisering, i tråd med et kortere botidskrav for denne gruppen (se kapittel 2).

Figur 7.15. Gjennomsnittlig botid ved naturalisering blant naturaliserte ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn og kjønn. 1990-2011. Antall år

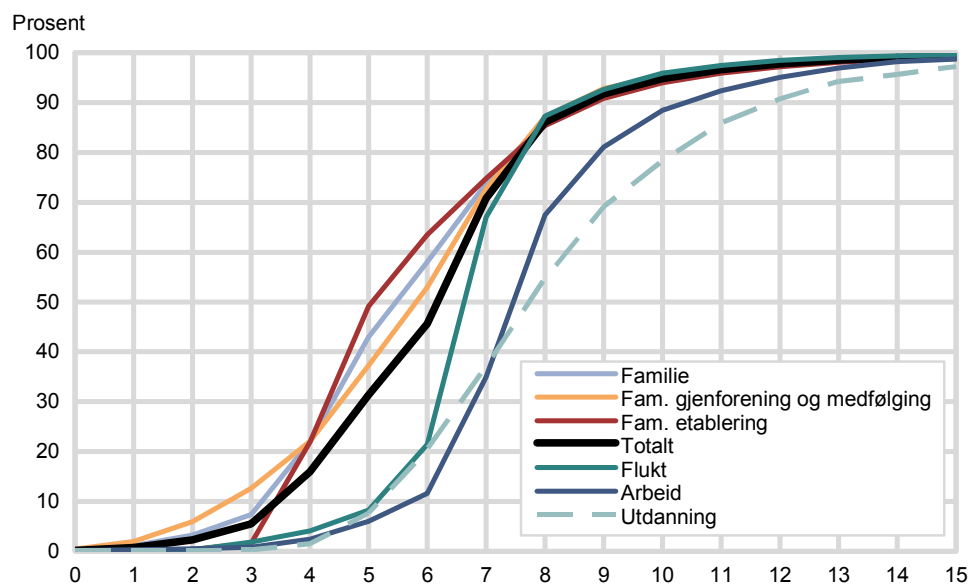

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For perioden 1990-2011 er det 71 prosent av dem som bytter til norsk statsborgerskap som gjør det innen 7 års botid i Norge og etter 10 år er det kun 5 prosent av de naturaliserte som ikke enda har byttet til norsk statsborgerskap (Figur 7.16). For alle innvandringsgrunner er det relativt uvanlig å vente mer enn 10 år med å bytte, altså et litt annet mønster enn det vi så for hele perioden 1977-2011.

Blant dem som har byttet til norsk statsborgerskap er det de familieinnvandrede som raskest tar norsk statsborgerskap, og andelen stiger kraftig fra 3 års botid. Arbeidsinnvandrere og personer som er kommet på grunn av utdanning venter i snitt noe lenger, og etter 6 års botid stiger andelen kraftig også for denne gruppen. Generelt er det relativt liten variasjon i botid blant de naturaliserte etter innvandringsgrunn i perioden 1990-2011.

Figur 7.16. Botid ved naturalisering blant ikke-nordiske naturaliserte innvandrere, etter innvandringsgrunn. 1990-2006. Kumulativt. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

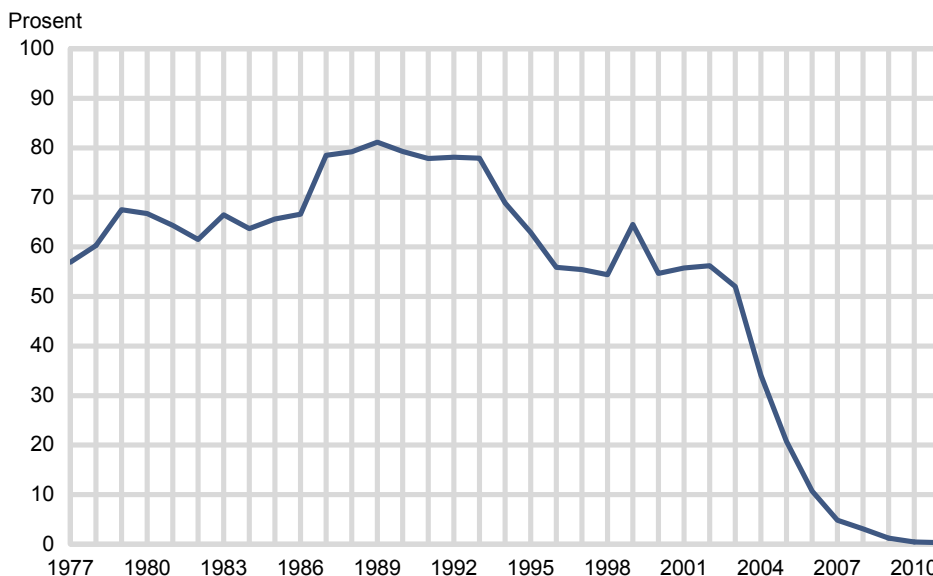
7.6. Betydningen av kohort

Kohort referer her til innvandringskohorter, det vil si personer som kom til Norge samme år. Vi følger disse personene over tid, og ser om de har en annen naturaliseringsadferd enn andre kohorter. Er det slik at eldre kohorter, det vil si innvandrere som kom til Norge tidlig i perioden 1977-2011 i større grad er naturalisert enn yngre kohorter? Figur 7.17 viser andelen som er naturalisert etter innvandringskohorter. Blant innvandrere som kom i perioden 1977-81 og som er bosatt per 1.1. 2012 er om lag to av tre naturalisert. Andelen stiger for kohorter som kom på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet, og vi ser en topp med dem som innvandret i 1989. Blant dem er 81 prosent av innvandrerne bosatt i Norge i dag naturalisert.

Deretter synker andelen naturaliserte blant innvandrere som kom til Norge i perioden 1994-2002 til noe under 60 prosent. "Hoppet" for 1999-kohorten, og for dem som kom på begynnelsen av 1990-tallet skyldes en høy grad av naturalisering blant tidligere østeuropeere som kom til Norge i forbindelsene med urolighetene på Balkan (Figur 7.18). Det er likevel interessant at andelen som i dag er naturalisert er betydelig lavere for dem som kom til Norge i løpet av perioden 1994-2002, særlig for innvandrere fra Asia og Øst-Europa, enn for dem som kom noen år tidligere. De som kom i 2003 kan i dag ha opparbeidet 9 års botid, slik at botid i Norge ser ikke ut til å være en viktig forklaringsfaktor. Derimot kan det være at de som kom i den tidligere perioden og ikke tok norsk statsborgerskap, i større grad har utvandret enn tilfellet er for senere innvandringskohorter. Endrede holdninger kan også være en forklaringsfaktor.

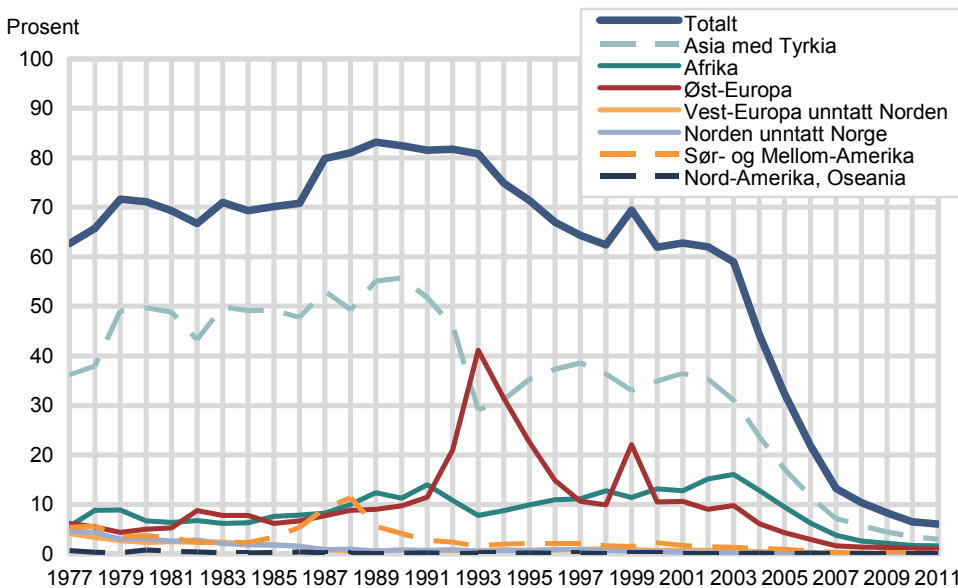
Andelen som er naturalisert synker kraftig for de nyest ankomne innvandrerne fordi de ikke har rukket å opparbeide nok botid til å kvalifisere for norsk statsborgerskap. Det gjenstår å se om denne gruppen tar norsk statsborgerskap i like stor utstrekning som tidligere kohorter.

Figur 7.17. Andel som er naturalisert blant innvandrere bosatt 1.1. 2012, etter innvandringsår (kohort) 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 7.18. Andel som er naturalisert blant innvandrere bosatt 1.1. 2012, etter innvandringsår (kohort) og landbakgrunn. 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.7. Norge sammenlignet med andre land

Generelt kan det være vanskelig å sammenligne naturaliseringsadferd på tvers av land. Dette fordi hvert land har ulike lover og regler hva gjelder naturalisering, slik som krav til botid, mulighet for flere statsborgerskap, krav om språkopplæring osv. I tillegg er det variasjoner i hva som regnes som risikopopulasjon for naturalisering (for eksempel utenlandsfødte eller personer med utenlandsk statsborgerskap), og hva slags datagrunnlag som benyttes i beregningen. Sist men ikke minst er det store variasjoner mellom landene i migrasjonsstrømmer, hvor innvandrere kommer fra, antallet, når de har kommet og den nasjonale politikken på området.

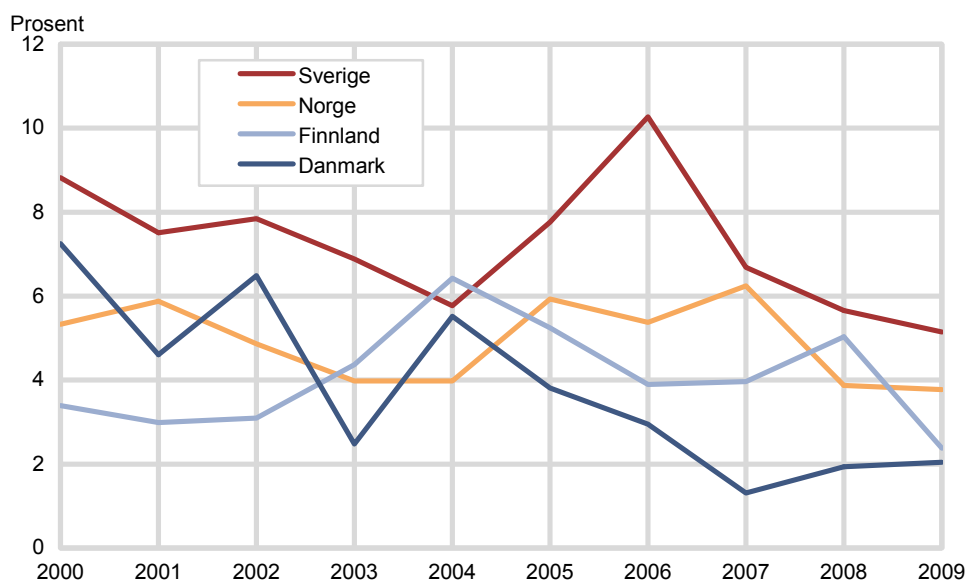
Vi viser naturaliseringsrater for *alle* når vi skal sammenligne raten for Norge med andre land i Norden. Denne raten beregnes ut fra alle personer bosatt i Norge med utenlandsk statsborgerskap, uavhengig av om de er født i utlandet eller ikke. At de

skal være bosatte betyr at personer som et gitt år er bosatt i utlandet men som likevel kvalifiserer til norsk statsborgerskap, ikke er med.

I dette kapitlet viser vi offisielle tall fra nasjonale statistikkbyråer sammenstilt av OECD (2011). Her har vi tilgang til det offisielle antallet årlige naturaliseringer blant personer med utenlandsk statsborgerskap i Norden (Island ikke vist) i perioden 2000-2009 (Figur 7.19 og Tabell A8). Tallene som vises i dette sammenligningskapitlet tar ikke hensyn til botid og det er ikke selektert på innvandrere, slik vi gjør i resten av kapittel 7.

De nordiske landene var frem til årtusenskiftet relativt like med tanke på lovgivningen og prinsippene rundt naturalisering (Brochmann 2010). Men nasjonale prosesser og nye statsborgerlover i de nordiske landene etter år 2000 har ikke lagt det tidligere tette samarbeidet på dette området til grunn. Dette representerte et skifte fra samarbeid og koordinering til mer nasjonale tilnærminger basert på nasjonale behov og interesser. Norge kan i dag plasseres mellom Danmark og Sverige hva gjelder hovedprinsippene rundt naturalisering, det vil si antall tillatte statsborgerskap, botidskravet og språkopplæring (Brochmann 2010).

Figur 7.19. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap i utvalgte nordiske land. 2000-2009. Prosent

Kilde: OECD 2011

Sverige fikk ny statsborgelov i 2001, hvor dobbelt statsborgerskap ble tillatt og det ble generelt enklere å søke om svensk statsborgerskap. Botidskravet er 5 år, det laveste i Norden. Det er ikke innført krav om språkopplæring i Sverige. Danmark fikk ny lov i 2004, men i motsetning til i Sverige gikk man ikke inn for dobbelt statsborgerskap og det stilles strengere krav ved naturalisering. Det generelle botidskravet er på 9 år, og det er innført krav om språkopplæring. Resultatet er færre naturaliseringer i Danmark. Finland fikk ny lov i 2007 og 2011. Muligheten for dobbelt statsborgerskap ble innført, mens det generelt ble innført strengere krav ved naturalisering. Botidskravet er 6 år og krav om språkopplæring er innført (Bauböck and Goodman 2010).

Det er relativt store variasjoner i andelen som naturaliseres hvert år mellom de fire landene, og for hvert land er det store svingninger fra år til år. Andelen er høyest i Sverige gjennom store deler av perioden, men innføringen av en ny og liberalisert statsborgerlov i Sverige i 2001 resulterte ikke i en umiddelbar økning i naturaliseringer blant personer med utenlandsk statsborgerskap. Toppen kom i 2006, da 10 prosent av de med utenlandsk statsborgerskap tok svensk statsborgerskap. Siden har andelen sunket kraftig men er fortsatt den høyeste i Norden.

I samme periode har andelen i Danmark sunket fra å være blant de høyeste i 2000 til å nå ett bunnpunkt i 2007 på litt over 1 prosent. Vendepunktet kom i 2004 da Danmark strammet inn på naturaliseringskravene. Danmark, sammen med Finland, har også i slutten av perioden den laveste naturaliseringsandelen. I Finland gikk andelen noe opp året etter innføring av ny statsborgerlov (2007), for siden å synke kraftig.

Andelen som naturaliseres hver år i Norge, ligger i dag mellom ”ytterpunktene” i Norden, det vil si Sverige og Danmark, og er dermed verken spesielt høy eller lav sammenlignet med de andre nordiske landene. De fleste andre land i Europa har lavere rate enn Norge gjennom store deler av 2000-tallet (ikke vist).

8. Utvandring etter oppnådd norsk statsborgerskap

Utvandring er registrert flytting fra Norge til andre land. Ved flytting til utlandet gjelder meldeplikten for alle personer registrert bosatt i Norge, og som har til hensikt å oppholde seg i utlandet i minst 6 måneder, uavhengig av statsborgerskap.

Blant alle innvandrere som er kommet til Norge og som har fått norsk statsborgerskap siden 1977 er det 4 prosent som i dag er registrert utvandret. Det betyr at en svært høy andel av dem som har oppnådd norsk statsborgerskap ved søknad er bosatt i Norge i dag. Det er likevel mulig at noen har bodd perioder i utlandet og så flyttet tilbake til Norge igjen. Det er også mulig at en del ikke melder fra når de utvandrer, slik at utvandringen ikke er registrert i Folkeregisteret og i de dataene som er brukt i beregningene i denne rapporten. Slik uregistrert utvandring er relativt vanlig, men det eksisterer rutiner for administrativ utvandring av personer som man oppdager ikke lenger er bosatt. Likevel vil det alltid være noen som ikke fanges opp, slik at andel utvandrede antagelig er noe høyere.

Blant dem som i dag er registrert som utvandret etter oppnådd norsk statsborgerskap, utvandrer de fleste i løpet av de første 5 årene etter byttet (52 prosent). Blant dem som har utvandret i løpet av 5 år etter oppnådd norsk statsborgerskap, er det 46 prosent som hadde forrige statsborgerskap fra Asia, 26 prosent fra Afrika, og 15 prosent fra Øst-Europa. 36 prosent av de utvandrede innen fem år er kommet til Norge gjennom familieinnvandring, hvorav litt over halvparten på grunn av familie gjenforening. Blant de utvandrede er flukt nest viktigste årsak til innvandring til Norge (24 prosent).

9. Hvor vanlig er det at innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har norsk statsborgerskap?

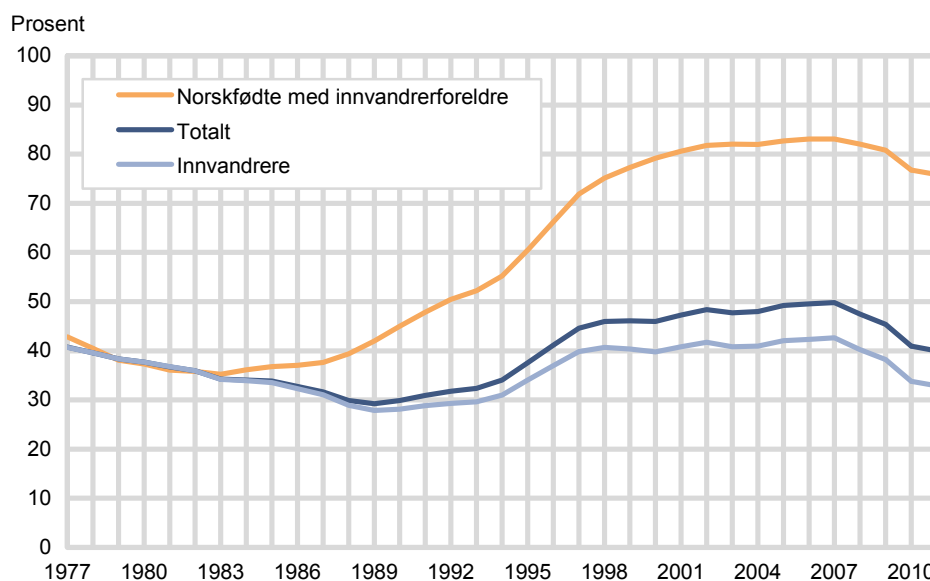
I dette kapitlet skal vi se nærmere på det totale antallet med norsk statsborgerskap bosatt i Norge, ikke antallet som får norsk statsborgerskap hvert år som i kapittel 6. Dette er interessant for å få et samlet bilde av forekomsten av norsk statsborgerskap blant alle innvandrere som bor i Norge. Som vi skal se er det gjennom store deler av perioden 1977-2011 et flertall av dem som kan få norsk statsborgerskap som har fått det, særlig blant flyktninger og familieinnvandrede, og blant dem som kommer fra land utenfor Europa, Nord-Amerika og Oseania.

I 2011 hadde 33 prosent av alle bosatte innvandrere og 76 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre norsk statsborgerskap (Figur 9.1 og Tabell A9). Det betyr at de har fått norsk statsborgerskap dette året eller tidligere. Her skiller vi ikke mellom det å få norsk statsborgerskap gjennom naturalisering eller ved fødsel, men viser alle med norsk statsborgerskap uansett på hvilken måte det er ervervet.

Antallet med norsk statsborgerskap følger i stor grad utviklingen i antallet bosatte, og har økt kraftig gjennom hele perioden 1977-2011 (ikke vist). Blant innvandrere, har andelen med norsk statsborgerskap vært relativt stabil rundt 40 prosent fra 1996 til 2008, med noe lavere andeler før og etter.

Blant innvandrere med minst 7 års botid i Norge er det 63 prosent av de bosatte i 2011 som har norsk statsborgerskap, altså 30 prosentpoeng høyere enn for innvandrere uavhengig av botid (Figur 9.2). Andelen er om lag 20 prosentpoeng høyere enn for alle innvandrere frem til 2008, og deretter stabil som en følge av den høye innvandringen til Norge siden utvidelsen av EU i 2004, og at mange nyinnvandrede ikke har rukket å opparbeide nok botid til å kunne søke om norsk statsborgerskap.

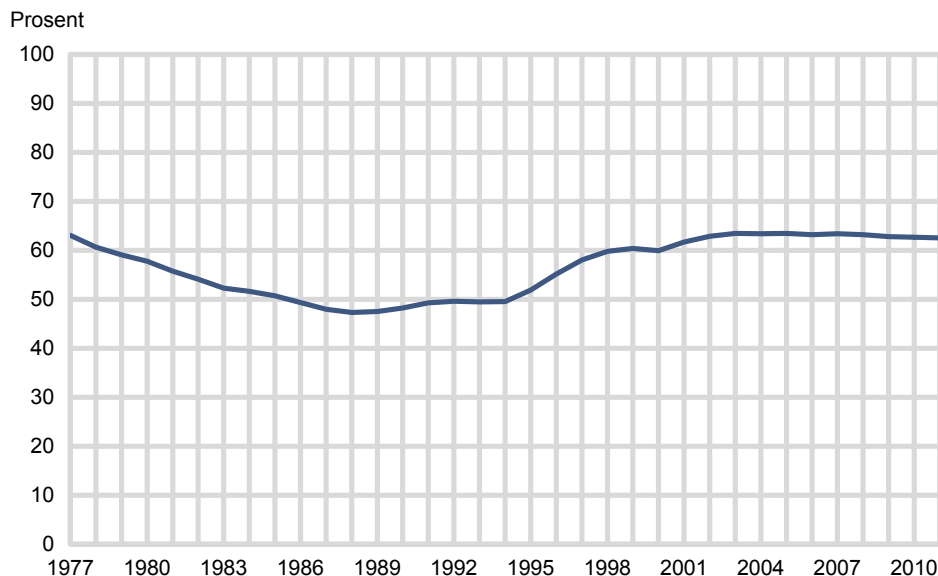
Figur 9.1. Andel med norsk statsborgerskap etter innvandringsbakgrunn. Uavhengig av botid. 1977-2011. Prosent av bosatte

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant norskfødte med innvandrerforeldre er andelen generelt langt høyere enn blant innvandrere, særlig mot slutten av perioden. I 2011 er andelen med norsk statsborgerskap om lag 40 prosentpoeng høyere blant norskfødte med innvandrerforeldre sammenlignet med innvandrere. Det har sammenheng med at stadig flere norskfødte med innvandrerforeldre får norsk statsborgerskap ved fødselen fordi minst én av foreldrene har bodd i Norge i lang tid og fra før er norsk statsborger (Jf. Kapittel 2). På slutten av 70-tallet og i tiden frem mot midten av 1980-tallet er situasjonen den motsatte; da var det få barn av innvandrere født i Norge som hadde krav på norsk statsborgerskap ved fødselen. I likhet med foreldrene, måtte de vente med å søke om norsk statsborgerskap til de innfridde botidskravet. Vi ser at andelen som har norsk statsborgerskap i de to gruppene er nokså sammenfallende i denne perioden.

Figur 9.2. Andel med norsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent av bosatte

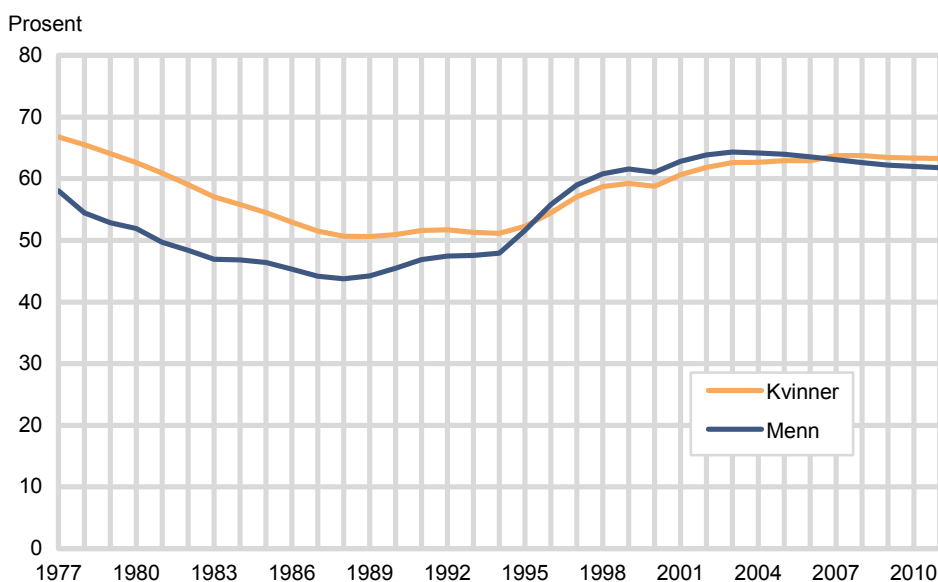

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.1. Forskjellen mellom kvinner og menn

Det er generelt liten forskjell mellom menn og kvinner hva gjelder andelen som har norsk statsborgerskap (Figur 9.3). I begynnelsen av perioden var andelen noe høyere blant menn enn kvinner, men det har jevnet seg ut siden slutten av 1990-tallet. Det kan være større kjønnsforskjeller etter landbakgrunn. Kjønnsforskjeller i overgang til norsk statsborgerskap så vi nærmere på i kapittel 6.4 og 7.3.

Figur 9.3. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter kjønn. 1977-2011. Prosent av bosatte

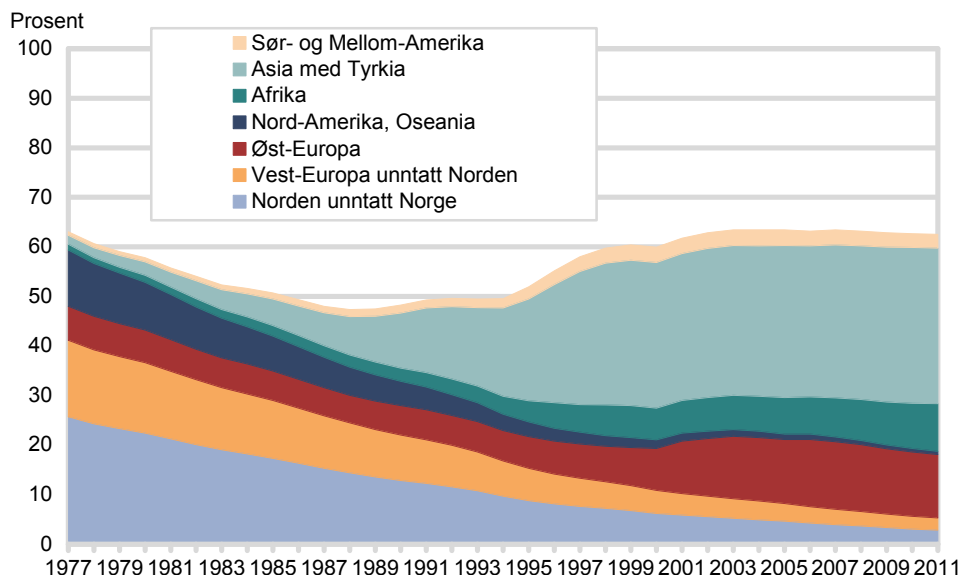
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.2. Landbakgrunn

Dersom vi fordeler andelen som har norsk statsborgerskap på landbakgrunn, ser vi store endringer i løpet av perioden 1977-2011 (Figur 9.4, se kapittel 4 for definisjon av landbakgrunn). I begynnelsen av perioden var det særlig innvandrere fra Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania som utgjorde dem med minst 7 års botid og norsk statsborgerskap. Andelene fra disse landene utgjør i dag en svært

liten del. Fra midten av 1990-tallet og frem til i dag er det i økende grad personer med bakgrunn fra Asia, Øst-Europa og Afrika som utgjør dem med norsk statsborgerskap. I kapittel 6.3, 7.1 og 7.2 kom vi nærmere inn på mønstrene i innvandringen til Norge og årsaken til de endringene vi ser over tid.

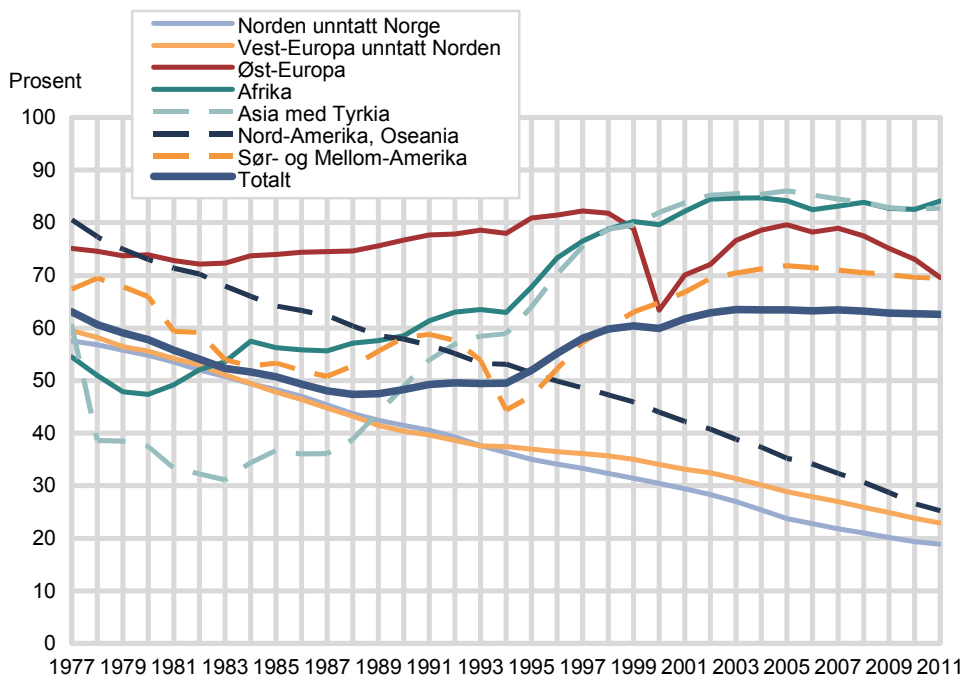
Figur 9.4. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, fordelt etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen som har norsk statsborgerskap er høyest blant bosatte med 7 års botid med landbakgrunn fra Afrika og Asia med Tyrkia. Henholdsvis 84 og 83 prosent av alle fra disse verdensregionene bosatt i Norge, har norsk statsborgerskap i 2011 (Figur 9.5 og Tabell A10). Andelen har økt siden midten av 1990-tallet, slik vi også så i Figur 9.4. Deretter følger personer med landbakgrunn fra Øst-Europa og Sør- og Mellom-Amerika, hvor 69 prosent har norsk statsborgerskap i dag, en svak nedgang fra midten av 2000-tallet. Vi minner om at det her er snakk om personer med minst 7 års botid, slik at de nyankomne arbeidsinnvandrerne fra Øst-Europa i liten grad er med i beregningen. Blant innvandrere fra Vest-Europa, Nord-Amerika, Oseania og Norden har mellom 19 og 25 prosent norsk statsborgerskap i 2011. For disse gruppene har andelen sunket nærmest lineært siden 1977.

Figur 9.5. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

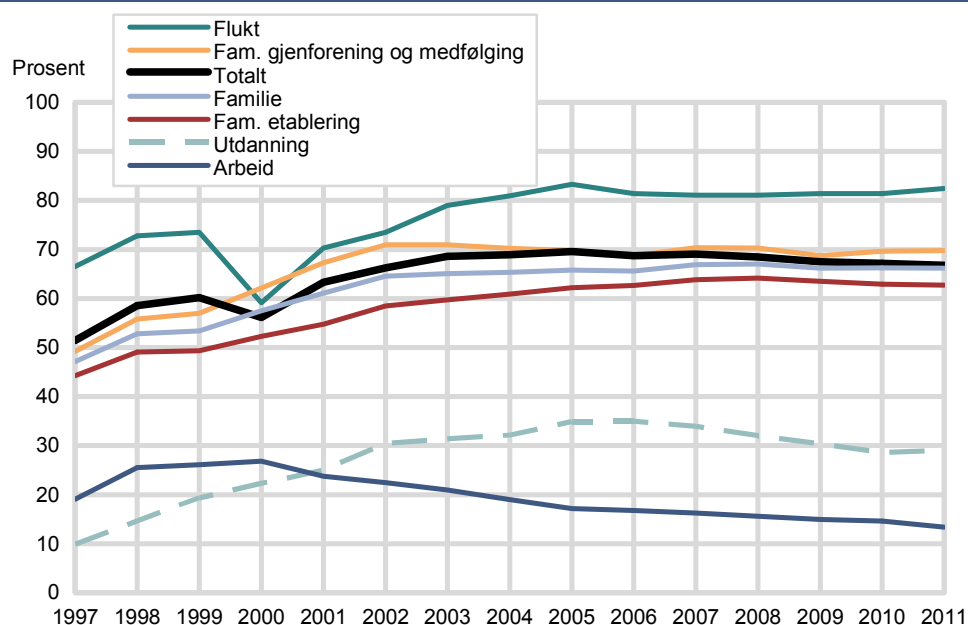
9.3. Innvandringsgrunn

Blant ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere og har minst 7 års botid, er det flyktninger som i størst grad har norsk statsborgerskap; litt over 80 prosent i 2011 (Figur 9.6 og Tabell A11). Blant flyktninger som kom på begynnelsen av 1990 tallet, var det nesten 70 prosent som hadde norsk statsborgerskap etter minst 7 års botid (se kapittel 4 for definisjon av innvandringsgrunn og flyktninger). Andelen stiger mot slutten av perioden ettersom det er stadig flere flyktninger som tilfredsstillter botidskravet og interessen for norsk statsborgerskap vedvarer for denne gruppen. Den kraftige nedgangen i 2000 skyldes at flyktningene som kom fra Balkanområdet i en konsentrert periode tidlig på 1990-tallet har oppnådd 7 års botid, men at de som ønsker å skifte statsborgerskap ikke nødvendigvis skifter med en gang de har anledning.

Andelen er noe lavere blant dem som har innvandret på grunn av familie (66 prosent), og blant disse er familiegjenforente/medfølgende noe mer tilbøyelige til å ha norsk statsborgerskap enn dem som er kommet på grunnlag av familieetablering.

Andelen som har norsk statsborgerskap i 2011 er lavest blant dem som har innvandret på grunn av utdanning (30 prosent) eller arbeid (13 prosent). Blant alle arbeidsinnvandrere som har kommet til Norge etter 1989 og som har bodd minst 7 år i Norge, har andelen med norsk statsborgerskap sunket i løpet av perioden 1997-2011, mens den har steget noe blant dem som er kommet på grunn av utdanning. I Norge bor det altså mange arbeidsinnvandrere som tilfredsstillter botidskravet men som ikke ønsker eller ikke har prioritert norsk statsborgerskap.

Figur 9.6. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid og som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn. 1997-2011. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10. Hvorfor søke norsk statsborgerskap?

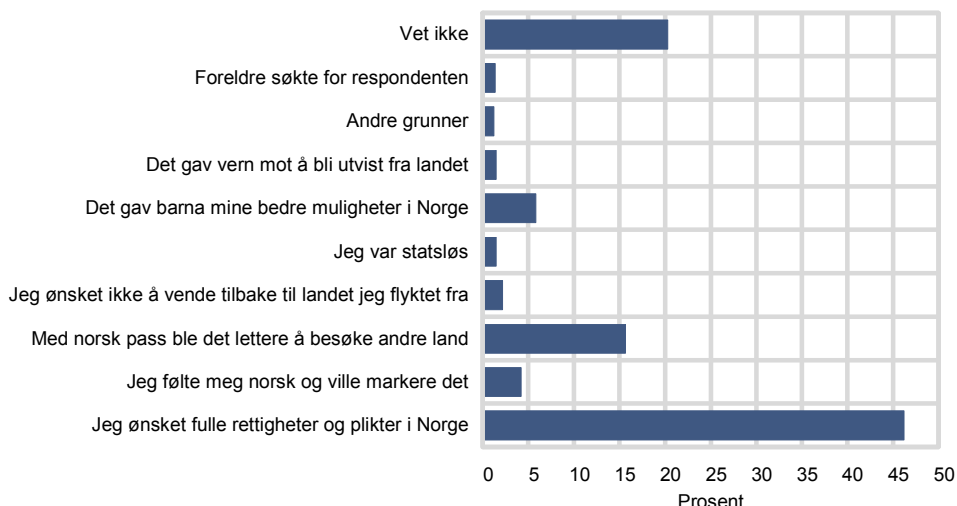
10.1. Årsaker fra Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005-2006

Generelt vet vi relativt lite om innvandreres egen motivasjon for å skifte til norsk statsborgerskap. Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005-2006 er en viktig kilde til kunnskap på dette området (Gulløy 2008). I undersøkelsen ble 3 053 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra ti ulike land og med minimum 2 års botid i Norge, spurt om motivasjonen for å søke eller ikke søke norsk statsborgerskap (Pettersen 2008). Teksten i dette kapitlet ble første gang publisert som en del av rapporten om Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i Norge 2005/2006 (Blom og Henriksen 2008).

10.1.1. Praktiske grunner til å søke om norsk statsborgerskap

Personer som har norsk statsborgerskap eller har søkt, oppgir ønsket om fulle rettigheter og plikter i Norge (46 prosent, Figur 10.1) som viktigste grunn til at de har søkt norsk statsborgerskap. Dette kommer ut som den sterkeste begrunnelsen blant alle de ti nasjonalitetene i undersøkelsen fra 2005-2006. På andreplass kommer at det blir lettere å besøke andre land med norsk pass (16 prosent). Bare irakere og vietnameserne gir det siste alternativet mindre oppslutning enn andre mulige grunner, for eksempel at man følte seg norsk og ønsket å markere det eller at barna vil få bedre muligheter i Norge som følge av naturaliseringen. Gjennomsnittlig er det bare 4 prosent som oppgir som viktigste grunn at de følte seg norske og ville markere det. Den høye andelen (20 prosent) som svarer at de ikke vet hvorfor de søkte norsk statsborgerskap kan tyde på at mange ikke ønsket å oppgi eller ta stilling til årsaken.

Figur 10.1. Fordelingen av viktigste årsak til å søke om norsk statsborgerskap¹. Prosent. Vektet. (n=2019)

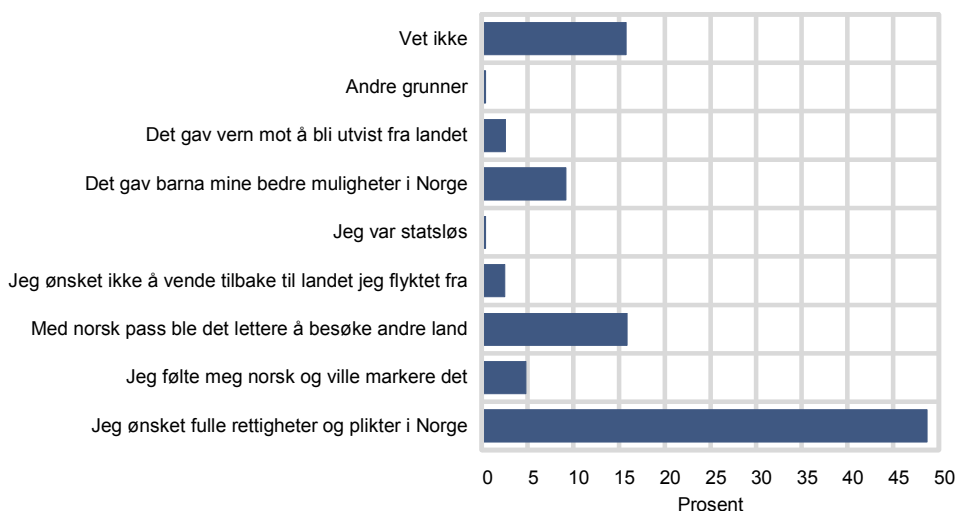

¹På grunn av oversettelsesfeil i skjema er svar på urdu holdt utenfor.
Kilde: Levekår blant innvandrere 2005-2006

10.1.2. ... fordi de ønsker fulle rettigheter og plikter i Norge

Fulle rettigheter og plikter i Norge og at det er lettere å besøke andre land med norsk pass oppgis som de viktigste grunnene til at de uten norsk statsborgerskap *tror de kommer til å søke* (Figur 10.2) Bosniere og srilankere reverserer denne rekkefølgen mens irakere oppgir på andre plass at de tror de vil søke fordi det gir barna bedre muligheter. Svarfordelingen av viktigste årsak er generelt svært lik den vi fant for personer som allerede har søkt norsk statsborgerskap. Også her er det en ikke ubetydelig andel som svarer at de ikke vet hvorfor de tror de vil søke, og relativt få som oppgir som grunn at de føler seg norske. Den høyeste andelen som oppgir dette som viktigste årsak finner vi blant pakistanere (16 prosent).

Figur 10.2. Fordelingen av viktigste årsak til å søke om norsk statsborgerskap¹. Prosent. Vektet. (n=537)

¹På grunn av oversettelsesfeil i skjema er svar på urdu holdt utenfor.
Kilde: Levekår blant innvandrere 2005-2006

10.1.3. Årsaker til ikke å ønske norsk statsborgerskap

Blant personer uten norsk statsborgerskap er det kun en liten gruppe i Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005-2006 som oppgir at de ikke har søkt norsk statsborgerskap og heller ikke tror de kommer til å gjøre det (9 prosent). I undersøkelsen var det generelt stor oppslutning om norsk statsborgerskap. I motsetning

til spørsmålene der man ble bedt om å begrunne hvorfor man ønsker å bli norsk statsborger, konsentrerer ikke svarene seg her like sterkt om noen klare årsaker til at man ikke ønsker norsk statsborgerskap. I gjennomsnitt for alle nasjonalitetene kommer svaret at man ønsker å beholde sitt nåværende statsborgerskap av praktiske grunner ut som noe sterkere enn de øvrige (Figur 10.3).

Minst tilslutning får alternativet ”jeg betrakter meg ikke som norsk”. Men også følelse av tilknytning til opprinnelseslandet, frykt for å miste opprinnelig statsborgerskap og følelse av indifferens i forhold til spørsmålet (”det gjør lite fra eller til”) velges av noen som viktigste grunn. I likhet med spørsmålene om hvorfor man ønsker eller tror man ønsker norsk statsborgerskap, er det relativt vanlig å ikke vite eller ville oppgi grunn til ikke å ønske norsk statsborgerskap.

Figur 10.3. Fordelingen av viktigste årsak til ikke å søke om norsk statsborgerskap¹. Prosent. Vektet. (n=68)

¹På grunn av oversettelsesfeil i skjema er svar på urdu holdt utenfor.
Kilde: Levekår blant innvandrere 2005-2006

10.1.4. Dobbelt statsborgerskap er relativt vanlig

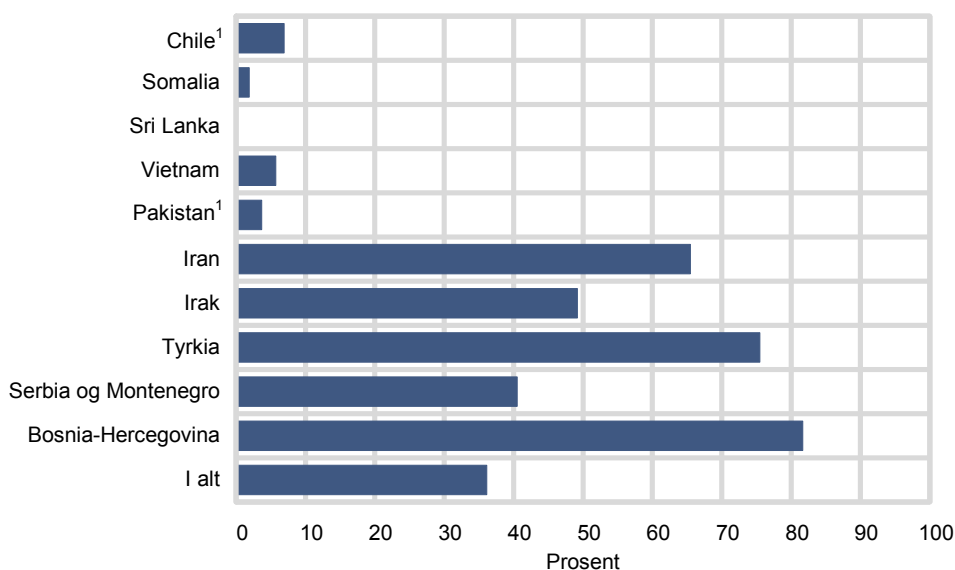
Til tross for prinsippet om ett statsborgerskap i Norge, er det relativt mange i Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005-2006 som oppgir at de innehar et annet statsborgerskap i tillegg til sitt norske. Her viser vi forekomsten av dobbelt statsborgerskap blant personer som har søkt norsk statsborgerskap.

Blant dem som ikke er født norske statsborgere, men som har oppnådd norsk statsborgerskap gjennom søknad, er det i snitt 36 prosent som sier de har et annet statsborgerskap i tillegg til det norske (Figur 10.4). Vi ser store variasjoner mellom landgruppene. De høyeste andelenene naturaliserte med dobbelt statsborgerskap finner vi blant personer fra Bosnia-Hercegovina (82 prosent), Tyrkia (76 prosent) og Iran (66 prosent). Blant personer fra Irak og Serbia og Montenegro er det henholdsvis 49 og 41 prosent som har dobbelt statsborgerskap.

De høye andelenene skyldes i stor grad at Utlendingsdirektoratet har gjort unntak fra kravet om løsning fra forrige statsborgerskap for disse landene. Andelen for de øvrige landgruppene er gjennomgående under 10 prosent, og det er ingen blant naturaliserte personer fra Sri Lanka som oppgir å inneha dobbelt statsborgerskap. På grunn av feil i oversettelsen av spørsmålet om dobbelt statsborgerskap er svar på urdu og spansk tatt ut av denne delen av analysen (Gulløy 2008). For personer fra disse to landgruppene viser vi fordelingen kun for dem som har svart på undersøkelsen på norsk⁶.

⁶ Blant personer fra Pakistan og Chile er det henholdsvis 76 og 27 prosent som har svart på undersøkelsen på norsk (Gulløy 2008).

Figur 10.4. Andel som har et annet statsborgerskap i tillegg til det norske blant naturaliserte innvandrere, etter landbakgrunn. Prosent. Vektet

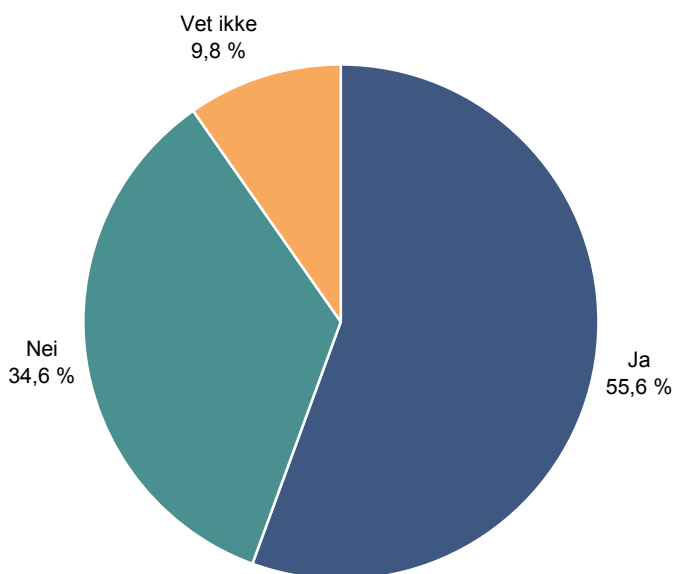

¹På grunn av oversettelsesfeil i skjema er svar på urdu og spansk holdt utenfor.
Kilde: Levekår blant innvandrere 2005-2006

10.1.5. Halvparten vil søke om norsk statsborgerskap hvis de får beholde sitt opprinnelige

Som nevnt innledningsvis krever norsk lov at den som innvilges norsk statsborgerskap løses fra sitt forrige statsborgerskap. De som ikke er norske statsborgere, ikke har søkt og ikke tror de vil søke norsk statsborgerskap, har fått spørsmål om de vil søke hvis de er sikre på å få beholde sitt opprinnelige statsborgerskap, det vil si en lovendring. Her er vi interessert i å få vite om prinsippet om ett statsborgerskap i Norge er en viktig årsak til at disse personene ikke ønsker norsk statsborgerskap. I følge Figur 10.5 er frykten for å miste sitt opprinnelige statsborgerskap en ganske tungtveiende grunn for ikke å søke norsk statsborgerskap, ettersom hele 55 prosent svarer ja på spørsmålet. 14 prosent vet ikke, mens en tredjedel svarer at de ikke vil søke norsk statsborgerskap selv om de var sikre på å beholde sitt opprinnelige.

Figur 10.5. Svarfordeling på spørsmål om man vil søke norsk statsborgerskap dersom man er sikker på å beholde sitt opprinnelige¹. Prosent. Vektet. (n=68)

¹På grunn av oversettelsesfeil i skjema er svar på urdu holdt utenfor.
Kilde: Levekår blant innvandrere 2005-2006

11. Oppsummering

Antallet overganger til norsk statsborgerskap har økt kraftig i perioden 1977 til 2011, men med flere topper i løpet av perioden. I 1977 var det 2 200 overganger til norsk statsborgerskap, mens det i 2011 var 14 300. Økningen i antallet overganger har sammenheng med den generelle økningen i innvandringen til Norge, mens svingningene i stor grad kan forklares med store flyktningsstrømmer i enkelte perioder. I tillegg ser vi at den årlige utviklingen i antallet overganger til norsk statsborgerskap i stor grad følger utviklingen for innvandrede med utenlandsk statsborgerskap 7 til 10 år tidligere. Dette har sammenheng med det generelle botidskravet som gjelder ved søknad om norsk statsborgerskap.

Det er hovedsakelig flyktninger og familieinnvandrede fra land i Asia, Afrika og Øst-Europa som bytter til norsk statsborgerskap. Det er altså særlig personer fra land i krig eller land som er politisk ustabile, og de uten statsborgerskap, som bytter til norsk statsborgerskap. I tillegg kommer tidligere arbeidsinnvandrere som har bodd lenge i Norge, slik som personer fra Pakistan og Tyrkia.

Naturalisering refererer til prosessen hvor personer med utenlandsk statsborgerskap aktivt søker vertslandets statsborgerskap. I norsk sammenheng betyr det at personer med utenlandsk statsborgerskap som i følge Statsborgerlovens bestemmelser kvalifiserer til norsk statsborgerskap, søker om dette og får innvilget søknaden. Naturaliseringsraten er i denne rapporten definert som antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte innvandrere med utenlandsk statsborgerskap og minst 7 års botid. Årsaken til botidskravet er at vi da får belyst naturaliseringsadferden til den gruppen som faktisk kan ta norsk statsborgerskap i følge kravene i Statsborgerloven. Naturaliseringsraten sier altså noe om andelen av dem som ett gitt år kan ta norsk statsborgerskap som faktisk har gjort det dette året.

I 2011 var det 7 av 100 som tok norsk statsborgerskap. Vi finner relativt store svingninger i raten i takt med innvandringsmønsteret 7-10 år tidligere, men generelt kan vi si at raten steg fra et bunnivå på 1980-tallet til en topp på midten av 1990-tallet (13 i 1996), for så å synke til dagens nivå. Den nye statsborgerskapsloven gir seg utslag i en lavere rate i 2008 sammenlignet med de tre foregående årene, og siden da har raten steget med kun ett prosentpoeng.

Utviklingen i raten ligner den vi så for antallet overganger til norsk statsborgerskap frem til 2003. Deretter er utviklinger for raten langt mer moderat enn den er for antallet overganger. Tilbøyeligheten til å ta norsk statsborgerskap er altså ikke like stor de senere årene som man kan få inntrykk av ved å se på antallet overganger alene. Det skyldes at risikopopulasjonen (innvandrere med utenlandsk statsborgerskap og minst 7 års botid) øker kraftigere enn antallet blant disse som tar norsk statsborgerskap. For noen innvandrergupper, særlig eldre innvandringsland hvor innvandringen har stoppet opp, kan det også være en "hard kjerne" som ikke ønsker å skifte statsborgerskap, som bidrar til at raten går ned. Eventuelle endrede holdninger over tid kan også være en forklaringsfaktor. Nedgangen i 2008 har sammenheng med innføringen av språkkravet dette året, slik at en del personer som tilfredsstiller botidskravet, likevel ikke kan søke norsk statsborgerskap. Men det er kun for innvandrere fra Afrika vi ser en vedvarende økning i raten etter 2008.

Den moderate utviklingen vi ser i andre halvdel av siste tiår, gjelder særlig for innvandrere fra Øst-Europa, og til dels fra Asia med Tyrkia. Kohortanalysen viser også at innvandrere som kom til Norge i løpet av perioden 1994-2002, særlig fra Asia og Øst-Europa, i mindre grad har byttet til norsk statsborgerskap enn de som kom i tiåret tidligere. Unntaket er "hoppet" for 1999-kohorten, og for dem som kom på begynnelsen av 1990-tallet; det vil si høy grad av naturalisering blant øst-europeere som kom til Norge i forbindelse med urolighetene på Balkan.

Den økte innvandringen fra Polen siden åpningen for arbeidsinnvandring fra de nye EØS-landene i 2004, fanges i liten grad opp i denne rapporten, da de fleste arbeidsinnvandrerne fra Polen og fra andre nye EØS-land ikke har rukket å opparbeide nødvendig botid i Norge for å kvalifisere til norsk statsborgerskap. I 2011 var det kun 80 polakker som tok norsk statsborgerskap. Det er sannsynlig at dette antallet øker om noen år, dersom de relativt nyankomne polakkene blir boende i Norge og ønsker norsk statsborgerskap.

Referanser

Bauböck, Rainer and Sara Wallace Goodman (2010): *EUDO CITIZENSHIP Policy Brief No. 2*. Robert Schuman Centre for Advances Studies, European University Institute, Florence, Italy.

Blom, Svein og Kristin Henriksen (red.) *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Rapporter 2008/5. Statistisk sentralbyrå.

Brochmann, Grete (2010): *Country Report Norway*. EUDO Citizenship Observatory, Robert Schuman Centre for Advances Studies, European University Institute, Florence, Italy.

Daugstad, Gunnlaug (2008): *Ekteskap over landegrensene. Ekteskapsmønster og transnasjonale familieetableringar i perioden 1990-2007*. Rapporter 2008/41. Statistisk sentralbyrå.

Folkeregistreringsforskriften (2007): *Forskrift om folkeregistrering*. FOR 2007-11-09 nr 1268

Gulløy, Elisabeth (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006. Dokumentasjonsrapport*. Rapporter 2008/5. Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, Kristin (2010): *Familieinnvandring og ekteskapsmønster 1990-2008*. Rapporter 2010/10. Statistisk sentralbyrå.

LOV 2005-06-10 nr 51: *Lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)*. <http://www.lovdatab.no/all/hl-20050610-051.html>

OECD (2011): *International Migration Outlook: SOPEMI 2011*. OECD Publishing.

Ot.prp. nr. 41 (2004-2005). *Om lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)*. Det Kongelige Kommunal- og regionaldepartement.

Statistisk sentralbyrå (2012): *Overgang til norsk statsborgerskap 2011. Om Statistikken*. <http://www.ssb.no/emner/02/02/statsborger/>

Pettersen, Silje Vatne (2008): "Statsborgerskap" i Blom og Henriksen (red.) *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Rapporter 2008/5. Statistisk sentralbyrå.

UNHCR (2012): *"Hvem vi hjelper. Statsløse: på søken etter statsborgerskap"*. Nettside 1. september 2012. <http://www.unhcr.se/no/hvem-vi-hjelper/statsloese.html>

Utlendingsdirektoratet (2012): *Mange får avslag på grunn av kravet om botid i Norge*. Nettside 6 juni 2012. <http://www.udi.no/Nyheter/2011/Mange-far-avslag-pa-grunn-av-kravet-om-botid-i-Norge/>

Vassenden, Kåre (1997): "Overganger til norsk statsborgerskap" i Vassenden (red.) *"Innvandrere i Norge. Hvem er de, hva gjør de og hvordan lever de?"*. Statistiske analyser 20/1997. Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A: Vedleggstabeller

Tabell A1. Overganger til norsk statsborgerskap etter innvandringsbakgrunn og år for overgangen. 1977-2011. Antall

	Totalt	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Utenlandsfødte med én norskfødt forelder	Norskfødte med én utenlandsfødt forelder	Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre
I alt	250 414	2 293	178 811	36 199	5 651	15 187	12 273
1977	2 210	80	890	57	184	643	356
1978	2 480	97	1 018	115	221	662	367
1979	2 252	81	779	106	291	714	281
1980	2 687	75	907	148	374	775	408
1981	2 452	66	953	119	316	608	390
1982	3 108	64	1 362	218	336	682	446
1983	1 776	34	811	110	123	246	452
1984	2 812	42	1 594	281	181	276	438
1985	2 944	47	1 605	262	227	375	428
1986	2 592	45	1 308	245	185	341	468
1987	2 428	52	1 331	247	144	246	408
1988	3 492	38	2 025	498	153	262	516
1989	4 640	61	2 794	766	156	338	525
1990	4 830	44	2 976	925	158	276	451
1991	5 165	39	3 171	1 003	133	291	528
1992	5 232	43	3 206	1 057	180	264	482
1993	5 705	64	3 583	1 013	174	332	539
1994	8 620	88	6 093	1 438	148	348	505
1995	12 018	51	8 710	2 283	160	317	497
1996	12 348	59	8 765	2 533	152	349	490
1997	12 168	100	8 612	2 405	155	401	495
1998	9 243	85	6 428	1 672	150	342	566
1999	7 867	66	5 371	1 251	148	383	648
2000	9 385	92	6 824	1 501	124	502	342
2001	10 723	72	8 341	1 538	107	427	238
2002	9 086	55	6 914	1 314	117	497	189
2003	7 743	70	5 866	1 085	90	507	125
2004	7 982	61	5 929	1 111	113	597	171
2005	12 573	73	9 720	1 936	93	611	140
2006	11 862	84	9 127	1 725	135	675	116
2007	14 624	56	12 234	1 730	97	431	76
2008	10 080	58	8 551	949	87	360	75
2009	11 283	47	9 460	1 310	88	337	41
2010	11 645	100	9 692	1 344	83	383	43
2011	14 359	104	11 861	1 904	68	389	33

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A2. Overganger til norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap og år for overgangen. 1977-2011. Antall

	Totalt	Norden	Vest-Europa	Øst-Europa	Afrika	Asia med Tyrkia	Nord-Amerika og Oseania	Sør- og Mellom-Amerika	Statsløse og uoppgitt
I alt	250 808	15 115	11 916	42 754	38 570	100 000	2 908	13 412	3 882
1977	2 213	814	491	168	45	388	131	92	84
1978	2 501	710	585	230	57	617	120	117	65
1979	2 242	592	599	136	55	578	127	81	74
1980	2 680	554	726	158	119	714	164	119	126
1981	2 441	540	574	133	93	705	177	138	81
1982	3 095	533	739	188	191	1 042	161	188	53
1983	1 754	374	234	128	84	744	59	116	15
1984	2 798	388	365	258	242	1 245	57	211	32
1985	2 851	472	402	204	220	1 192	81	258	22
1986	2 486	362	327	180	174	1 145	69	216	13
1987	2 370	305	229	164	179	1 168	55	253	17
1988	3 364	268	257	267	252	1 910	62	340	8
1989	4 622	362	308	592	285	2 522	63	474	16
1990	4 757	277	245	431	278	3 057	45	414	10
1991	5 055	248	233	440	478	3 119	61	465	11
1992	5 132	253	236	486	510	3 163	59	416	9
1993	5 538	339	263	608	647	3 107	76	477	21
1994	8 778	405	311	1 059	886	5 321	81	672	43
1995	11 778	285	252	1 343	1 769	6 753	62	1 238	76
1996	12 237	247	290	1 045	1 680	7 956	84	853	82
1997	12 037	354	321	1 175	1 531	7 433	85	752	386
1998	9 244	352	273	1 110	1 535	5 213	79	549	133
1999	7 988	466	246	1 718	1 098	3 783	81	518	78
2000	9 517	493	274	2 825	698	4 698	79	401	49
2001	10 838	472	221	4 717	1 242	3 762	77	294	53
2002	9 041	396	296	2 530	1 234	4 028	56	446	55
2003	7 867	433	249	2 995	822	2 932	86	301	49
2004	8 154	453	302	1 925	1 295	3 582	115	381	101
2005	12 655	533	334	3 167	2 118	5 905	80	369	149
2006	11 955	609	330	2 871	2 198	5 380	100	345	122
2007	14 877	437	265	2 600	3 488	7 183	64	407	433
2008	10 312	446	256	1 631	2 476	4 923	54	365	161
2009	11 442	392	264	1 769	2 821	5 605	56	381	154
2010	11 903	518	310	1 664	3 239	5 341	48	348	435
2011	14 286	433	309	1 839	4 531	5 899	54	417	804

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistikkbanken, Statistisk sentralbyrå

Tabell A3. Overgang til norsk statsborgerskap etter innvandringsrunn og år for overgangen. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Antall

	Totalt	Arbeid	Familie			Flukt	Utdanning
			I alt	Fam. gjenforening og medfølgning	Fam. etablering		
I alt	145 142	1 422	48 379	27 815	26 060	45 083	1 899
2000	7 888	80	2 322	1 209	1 113	3 081	83
2001	9 924	59	2 509	1 249	1 260	4 762	85
2002	9 059	69	3 143	1 293	1 850	2 566	138
2003	7 683	83	2 444	913	1 531	2 601	111
2004	8 231	80	2 951	1 247	1 704	2 133	116
2005	13 520	103	4 467	2 183	2 284	4 307	176
2006	13 093	123	4 452	2 435	2 017	3 924	142
2007	18 122	130	6 330	3 642	2 688	5 145	187
2008	12 862	144	4 707	2 516	2 191	3 136	168
2009	13 863	171	4 818	2 519	2 299	3 868	188
2010	13 683	157	4 407	2 507	1 899	4 532	181
2011	17 214	223	5 829	3 111	2 699	5 028	324

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A4. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent

År	Innvandrere
1977	3,9
1978	4,0
1979	2,7
1980	3,0
1981	2,9
1982	3,7
1983	2,2
1984	3,8
1985	3,5
1986	2,7
1987	2,7
1988	3,9
1989	5,2
1990	5,3
1991	5,6
1992	5,3
1993	5,5
1994	8,7
1995	12,7
1996	13,1
1997	12,1
1998	9,1
1999	7,7
2000	9,1
2001	11,0
2002	7,9
2003	6,7
2004	6,1
2005	7,8
2006	7,9
2007	9,0
2008	5,8
2009	6,6
2010	6,5
2011	6,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A5. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter landbakgrunn (verdensregioner). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent

	Norden unntatt Norge	Vest-Europa unntatt Norden	Øst- Europa	Nord- Amerika Oseania	Afrika	Asia med Tyrkia	Sør- og Mellom- Amerika	Totalt
1977-1981	2,1	2,4	8,1	1,1	8,2	8,4	10,5	3,3
1982-1986	1,1	1,4	7,9	0,5	13,0	7,4	11,1	3,2
1987-1991	0,6	0,7	15,2	0,3	11,0	13,5	10,4	4,6
1992-1996	0,5	0,6	28,8	0,3	29,6	26,7	17,1	9,3
1997-2001	0,4	0,5	40,5	0,4	28,7	27,8	10,4	9,8
2002	0,2	0,6	24,4	0,3	28,4	22,3	12,1	7,9
2003	0,3	0,4	30,9	0,6	18,1	15,0	8,4	6,7
2004	0,3	0,5	18,7	0,5	24,9	19,8	9,7	6,1
2005	0,3	0,7	18,4	0,3	38,3	29,7	8,2	7,8
2006	0,3	0,6	26,3	0,6	32,9	24,8	6,9	7,9
2007	0,1	0,7	18,5	0,4	44,7	30,9	9,2	9,0
2008	0,2	0,7	10,2	0,3	30,2	18,6	6,9	5,8
2009	0,2	0,7	9,2	0,3	31,6	21,1	7,6	6,6
2010	0,3	0,7	8,8	0,2	33,3	18,6	6,0	6,5
2011	0,4	0,8	8,0	0,3	40,7	17,5	7,3	6,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A6. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter landbakgrunn (enkeltland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent

	1977- 1981	1982- 1986	1987- 1991	1992- 1996	1997- 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	3,3	3,2	4,6	9,3	9,8	7,9	6,7	6,1	7,8	7,9	9,0	5,8	6,6	6,5	6,8
Bosnia-Hercegovina	50,0	24,0	39,3	20,3	17,5	14,8	10,1	6,5	4,3	4,2	4,4
Serbia-Montenegro	32,7	33,9	23,6	16,3	26,5	37,1	24,4	15,1	18,0	11,4	17,0
Tyrkia	0,9	2,9	11,3	20,0	26,8	21,1	18,2	19,2	19,9	16,1	17,9	7,7	5,7	9,2	10,2
Irak	73,5	16,0	23,5	19,8	12,0
Iran	74,2	46,2	28,1	65,8	86,7	60,6	66,4	39,7	58,0	41,5	37,5
Pakistan	8,5	5,0	7,3	11,3	13,1	15,8	8,6	9,9	15,3	13,1	12,9	19,4	12,6	12,2	13,5
Vietnam	15,0	22,1	37,7	84,6	85,0	44,4	26,6	28,3	25,8	16,9	16,5	22,3	13,9	15,6	23,5
Sri Lanka	2,6	16,3	6,6	30,5	34,1	28,0	17,1	13,8	15,6	14,9	23,5	18,2	21,0	14,8	15,1
Somalia	83,9	70,5	49,8	52,3	92,8	68,5	91,0	43,9	59,1	48,5	48,3
Chile	17,5	14,7	12,0	20,0	10,0	12,3	7,6	7,7	5,6	4,1	5,6	3,1	3,3	2,5	3,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A7. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent

	Totalt	Arbeid	Familie			Flukt	Utdanning
			I alt	Fam. gjenforening og medfølging	Fam. etablering		
2000	35,2	8,9	23,6	31,7	16,1	55,6	8,8
2001	39,6	5,2	21,8	30,5	14,7	65,2	7,7
2002	25,0	4,5	21,2	26,7	17,3	35,6	11,6
2003	22,1	4,5	13,5	16,3	11,7	40,8	8,4
2004	18,7	3,3	15,2	19,5	12,3	33,8	7,3
2005	23,6	3,1	17,4	22,1	14,1	51,4	9,8
2006	22,4	3,0	15,2	20,9	11,0	53,4	7,3
2007	23,7	2,5	18,5	26,6	12,3	50,5	7,0
2008	14,0	2,5	12,8	15,7	10,6	25,8	5,4
2009	14,6	2,6	12,9	17,3	9,4	30,0	4,9
2010	13,5	2,0	11,2	15,5	7,5	31,5	3,9
2011	13,4	2,2	11,2	13,4	9,5	31,6	6,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A8. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap i utvalgte land. 2000-2009. Prosent

	Norge	Sverige	Danmark	Finland
2000	5,3	8,8	7,3	3,4
2001	5,9	7,5	4,6	3,0
2002	4,9	7,8	6,5	3,1
2003	4,0	6,9	2,5	4,4
2004	4,0	5,8	5,5	6,4
2005	5,9	7,8	3,8	5,2
2006	5,4	10,3	2,9	3,9
2007	6,2	6,7	1,3	4,0
2008	3,9	5,7	1,9	5,0
2009	3,8	5,1	2,0	2,4

Kilde: OECD 2011

Tabell A9. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter botid. 1977-2011. Prosent

År	Totalt	Uavhengig av botid		Minst 7 års botid	
		Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	
1977	40,8	40,7	42,9	63,1	
1978	39,6	39,6	40,5	60,7	
1979	38,3	38,4	38,1	59,1	
1980	37,7	37,7	37,3	57,8	
1981	36,7	36,8	36,1	55,8	
1982	35,9	35,9	35,8	54,1	
1983	34,3	34,2	35,2	52,3	
1984	34,1	33,9	36,1	51,6	
1985	33,8	33,6	36,8	50,7	
1986	32,7	32,3	37,0	49,3	
1987	31,7	31,0	37,7	48,0	
1988	29,9	28,9	39,4	47,3	
1989	29,2	27,9	42,0	47,5	
1990	29,9	28,1	45,0	48,2	
1991	30,9	28,8	47,8	49,3	
1992	31,7	29,3	50,5	49,6	
1993	32,4	29,6	52,2	49,5	
1994	34,1	31,0	55,2	49,5	
1995	37,6	34,0	60,5	51,9	
1996	41,1	37,0	66,2	55,1	
1997	44,6	39,9	71,8	58,0	
1998	45,9	40,7	75,2	59,8	
1999	46,1	40,3	77,2	60,4	
2000	45,9	39,8	79,2	59,9	
2001	47,2	40,8	80,6	61,7	
2002	48,4	41,7	81,8	62,9	
2003	47,8	40,8	82,0	63,4	
2004	48,0	40,9	81,9	63,4	
2005	49,2	42,1	82,7	63,4	
2006	49,5	42,3	83,1	63,2	
2007	49,8	42,6	83,1	63,4	
2008	47,5	40,2	82,1	63,2	
2009	45,4	38,2	80,8	62,8	
2010	40,9	33,8	76,8	62,7	
2011	40,0	32,9	75,9	62,6	

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A10. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent

	Totalt	Norden unntatt Norge	Vest-Europa unntatt Norden	Øst- Europa	Nord- Amerika, Oseania	Afrika	Asia med Tyrkia	Sør- og Mellom- Amerika
1977	63,1	58	60	75	81	55	61	67
1978	60,7	57	58	75	77	51	39	69
1979	59,1	56	56	74	75	48	38	68
1980	57,8	55	56	74	73	47	37	66
1981	55,8	54	54	73	71	49	33	59
1982	54,1	52	53	72	70	52	32	59
1983	52,3	51	51	72	68	54	31	54
1984	51,6	49	49	74	66	57	34	53
1985	50,7	48	48	74	64	56	37	53
1986	49,3	47	46	74	63	56	36	52
1987	48,0	45	45	75	62	56	36	51
1988	47,3	44	43	75	60	57	39	53
1989	47,5	42	41	76	59	58	44	56
1990	48,2	41	40	77	58	58	49	58
1991	49,3	41	40	78	57	61	54	59
1992	49,6	39	39	78	55	63	57	58
1993	49,5	38	38	79	53	63	58	54
1994	49,5	36	37	78	53	63	59	44
1995	51,9	35	37	81	51	68	64	47
1996	55,1	34	36	81	50	73	70	52
1997	58,0	33	36	82	49	77	76	57
1998	59,8	32	36	82	47	79	79	60
1999	60,4	31	35	79	46	80	80	63
2000	59,9	30	34	63	44	80	82	65
2001	61,7	29	33	70	42	82	84	67
2002	62,9	28	32	72	41	84	85	69
2003	63,4	27	31	77	39	85	86	70
2004	63,4	25	30	79	37	85	85	71
2005	63,4	24	29	80	35	84	86	72
2006	63,2	23	28	78	34	82	85	71
2007	63,4	22	27	79	32	83	84	71
2008	63,2	21	26	78	31	84	84	71
2009	62,8	20	25	75	29	83	83	70
2010	62,7	19	24	73	27	83	83	70
2011	62,6	19	23	70	25	84	83	69

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A11. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid og som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn. 1997-2011. Prosent

	Totalt	Arbeid	Familie			Flukt	Utdanning
			I alt	Fam. gjenforening og medfølging			
				Fam. etablering			
1997	51,4	19,0	47,2	49,2	44,3	66,6	9,9
1998	58,5	25,5	52,8	55,8	49,1	72,8	14,6
1999	60,2	26,1	53,4	57,0	49,3	73,5	19,3
2000	56,1	26,8	57,5	62,2	52,3	59,2	22,3
2001	63,3	23,8	61,1	67,3	54,8	70,3	25,0
2002	66,3	22,4	64,5	70,9	58,5	73,5	30,4
2003	68,6	20,9	65,1	70,9	59,7	79,0	31,4
2004	68,9	19,0	65,3	70,3	60,9	81,0	32,2
2005	69,6	17,2	65,8	69,8	62,2	83,3	34,9
2006	68,7	16,8	65,6	68,7	62,7	81,5	35,0
2007	69,1	16,2	67,0	70,4	63,8	81,1	34,0
2008	68,5	15,6	67,1	70,3	64,1	81,0	32,0
2009	67,5	14,9	66,1	68,7	63,6	81,4	30,3
2010	67,2	14,6	66,3	69,6	62,9	81,4	28,6
2011	66,8	13,4	66,2	69,8	62,8	82,5	29,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figurregister

5.1. Årlig overgang fra utenlandsk til norsk statsborgerskap. 1977-2011. Antall.....	13
5.2. Årlig overgang fra norsk til utenlandsk statsborgerskap, og fra utenlandsk til annet utenlandsk statsborgerskap. 1977-2011. Antall.....	13
6.1. Overgang til norsk statsborgerskap og innvandring av utenlandske statsborgere. 1977-2011. Antall	14
6.2. Overgang til norsk statsborgerskap, etter innvandringsbakgrunn. 1977-2011. Antall	15
6.3. Type statsborgerskap per 1.1.2012 blant norskfødte med innvandrerforeldre, etter fødselsår. Prosent.....	16
6.4. Overganger til norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap. De største gruppene i 2011. Antall	17
6.5. Overgang til norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap. De største gruppene. 1977-2011. Antall	18
6.6. Overgang til norsk statsborgerskap etter forrige statsborgerskap (verdensregioner). Antall. 1977-2011.....	19
6.7. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap (verdensregioner). 1977-2011. Prosent.....	20
6.8. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap (enkeltland). 1977-2011. Prosent.....	21
6.9. Overgang til norsk statsborgerskap etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Antall	22
6.10. Andel kvinner blant dem som har fått norsk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent	22
7.1. Bosatte innvandrere etter botid og statsborgerskap. 1977-2011. Antall.....	23
7.2. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent.....	24
7.3. Naturaliseringer og bosatte innvandrere med utenlandsk statsborgerskap. Minst 7 års botid. 1977-2011. Antall	24
7.4. Naturaliseringer etter landbakgrunn (verdensregioner). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Antall.....	25
7.5. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent	26
7.6. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (eldre innvandringsland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1997-2011. Prosent	27
7.7. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (nyere flyktningland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1996-2011. Prosent	28
7.8. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. Kvinner. 1997-2011. Prosent	28
7.9. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn. Innvandrere med minst 7 års botid. Menn. 1997-2011. Prosent	29
7.10. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (enkeltland) og kjønn. Innvandrere med minst 7 års botid. 2011. Prosent.....	29
7.11. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent .	30
7.12. Andel naturalisert blant innvandre, etter botid. Ankommet etter 1976. 1977-2011. Prosent	31
7.13. Gjennomsnittlig botid ved naturalisering blant naturaliserte innvandrere, etter forrige statsborgerskap og kjønn. 1977-2011. Antall år.....	32
7.14. Botid ved naturalisering blant naturaliserte innvandrere, etter forrige statsborgerskap. Kumulativt. 1977-2011. Prosent.....	32
7.15. Gjennomsnittlig botid ved naturalisering blant naturaliserte ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn og kjønn. 1990-2011. Antall år	33
7.16. Botid ved naturalisering blant ikke-nordiske naturaliserte innvandrere, etter innvandringsgrunn. 1990-2006. Kumulativt. Prosent.....	34
7.17. Andel som er naturalisert blant innvandrere bosatt 1.1. 2012, etter innvandringsår (kohort) 1977-2011. Prosent.....	35
7.18. Andel som er naturalisert blant innvandrere bosatt 1.1. 2012, etter innvandringsår (kohort) og landbakgrunn. 1977-2011. Prosent.....	35
7.19. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap i utvalgte land. 2000-2009. Prosent.	36
9.1. Andel med norsk statsborgerskap etter innvandringsbakgrunn. Uavhengig av botid. 1977-2011. Prosent av bosatte ..	38
9.2. Andel med norsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent av bosatte.....	39
9.3. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter kjønn. 1977-2011. Prosent av bosatte	39
9.4. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, fordelt etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent	40
9.5. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent.....	41
9.6. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid og som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn. 1997-2011. Prosent	42
10.1. Fordelingen av viktigste årsak til å søke om norsk statsborgerskap ¹ . Prosent. Vektet. (n=2019)	43
10.2. Fordelingen av viktigste årsak til å søke om norsk statsborgerskap ¹ . Prosent. Vektet. (n=537)	43
10.3. Fordelingen av viktigste årsak til ikke å søke om norsk statsborgerskap ¹ . Prosent. Vektet. (n=68).....	44
10.4. Andel som har et annet statsborgerskap i tillegg til det norske blant naturaliserte innvandrere, etter landbakgrunn. Prosent. Vektet	45
10.5. Svarfordeling på spørsmål om man vil søke norsk statsborgerskap dersom man er sikker på å beholde sitt opprinnelige ¹ . Prosent. Vektet. (n=68)	45

Tabellregister

3.1. Antall overganger til norsk statsborgerskap etter kilde. 1977-2011.....	10
7.1. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter landbakgrunn (verdensregion og enkeltland). Innvandrere med minst 7 års botid. 2011. Prosent	27
7.2. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn og kjønn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2011. Prosent	30
A1. Overganger til norsk statsborgerskap etter innvandringsbakgrunn og år for overgangen. 1977-2011. Antall.....	49
A2. Overganger til norsk statsborgerskap, etter forrige statsborgerskap og år for overgangen. 1977-2011. Antall.....	50
A3. Overgang til norsk statsborgerskap etter innvandringsrunn og år for overgangen. Ikke-nordiske innvandrere som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Antall	50
A4. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap. Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent.....	51
A5. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter landbakgrunn (verdensregioner). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent	51
A6. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter landbakgrunn (enkeltland). Innvandrere med minst 7 års botid. 1977-2011. Prosent.....	51
A7. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap per år, etter innvandringsgrunn. Ikke-nordiske innvandrere med minst 7 års botid som har kommet til Norge i 1990 eller senere. 2000-2011. Prosent.	52
A8. Antallet årlige naturaliseringer per 100 bosatte med utenlandsk statsborgerskap i utvalgte land. 2000-2009. Prosent.	52
A9. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter botid. 1977-2011. Prosent	52
A10. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid, etter landbakgrunn. 1977-2011. Prosent	53
A11. Andel med norsk statsborgerskap blant bosatte innvandrere med minst 7 års botid og som har kommet til Norge i 1990 eller senere, etter innvandringsgrunn. 1997-2011. Prosent	53

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå

25/2012

Overgang til norsk statsborgerskap 1977-2011

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8499-1 (trykt)
ISBN 978-82-537-8500-4 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Pris kr 180,00 inkl. mva

978-82-537-8499-1

9 788253 784991

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Design: Siri Boquist